Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

LODZER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

היינט 8 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 77 | Łódź, Poniedziałek 31 marca 1930. | אבטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ב׳ ניסן תר״ץ | № 77

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

שטורמישע סצענעס אויפ׳ן פלענום פון דער האנדווערקער-קאמער אין לאדז

דורך פערשידענע „שפיצלעך" וויל מען שווער מאכען די עקזאמענס פאר די האנדווערקער

שארפער פראטעסט פון די יודישע האנדווערקער-פארשטעהער

נעכטען איז אין לאקאל פון „קריסטליכען קצבים פעראיין", קאפערניקא 36, פארגעקומען א פלענאר-זיצונג פון דער האנדווערקער-קאמער. די זיצונג איז ארורך שטורמיש. דער שטורעם איז ענטשטאנען צוליב דעם, וואס די יודישע ראטמענער האבען אין דער האנדלונג פון זייערע קריסטליכע חברים געזעהן א טענדענץ צו בע׳עוולה׳ן די יודישע האנדווערקער אין איינעם פון די וויכטיגסטע ענינים, ווי ס׳איז די עקזאמען-פראגע פאר מייסטערס.

די זיצונג האט זיך אנגעהויבען צעהן א זייגער אינדערפריה, אונטער׳ן פארזיץ פון וויצע-פרעזידענט קאזשימיערסקי.

דעם טעטיגקייטס-בעריכט פון דער פערוואלטונג האט אפגעגעבען דירעקטאר פיעקארסקי, ער האט אנגעוויזען, אז די לאדזער האנדווערקער-קאמער געפינט זיך נאך אלץ אין סטאדיום פון ארגאניזירען זיך. דאך האט די פערוואלטונג און אינצטיגען שווערען זירטשאפטליכען מאמענט אנגעהויבען צו זארגען פאר די אינטערעסען פון די האנדווערקער, וועלכע געפינען זיך אין דער לאדזער וואיעוואודזטווע און דער צאהל פון דרייסיג טויזענד.

דאן לייענט ראטמאן האליק דעם פראטאקאל פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע. אין דעם פראטאקאל ווערט געזאגט, אז פארמעל זענען די ביכער און ארדנונג, אבער ס׳ענען נאך נישט איינגעפיהרט געוויסע ביכער, ווי רעמאנענט, אינוועסטיציע און אנדערע. בעזונדערס שטעלט זיך דער פראטאקאל אפ אויף די איינקויפען, וואס זענען געמאכט געווארען דורך דער האנדווערקער-קאמער, און פראטאקאל ווערט אנגעוויזען, אז

די איינקויפען זענען געמאכט געוואהען אינדיווידועל, אהן אפערטעס און קאנקורסען

דערביי האט איינער פון די הויפט-פערוואלטונגס-מיטגלידער צוגעשטעלט פאר א בעדייטענדער סומע מעבעל פאר דער קאמער. די מיטגלידער פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע קוואליפיצירט די דאזיגע האנדלונג נאר נישט דערלאזבאר.

ווייטער ווערט אין פראטאקאל אנגעוויזען, אז די פערוואלטונג איז נישט געווען פארזיכטיג און איינגעקויפט נישט ענטשפרעכענדע קוואנטומס, א.וו. אין איינגעקויפט געווארען א סכום קאקס פאר 1807 זל. וועלכער קען סטייען פאר די געברויכער פון די האנדווערקער-קאמער

אויף 4 יאהר צייט

איז בעשלאסען געווארען אז איינקויפען איבער טויזענד זל. קאנען נישט געמאכט ווערען אהן אפערטען און קאנקורסען.

דאן איז בעשטעטיגט געווארען דער בילאנס פון דער האנדווערקער-קאמער פאר׳ן יאהר 1929. הכנסה איז געווען 76,244 זל., הוצאות 66,768 זל. די סאלדא בעטרעפט 9506 זלאטים.

ווייטער איז נאך א לענגערער דיסקוסיע בעשלאסען געווארען צו זעהלען

א שטענדיגע רעוויזיר-קאמיסיע,

וועלכע זאל האבען דאס רעכט צו יעדער צייט אדורכצופיהרען א רעוויזיע פון דער טעטיגקייט פון דער האנדווערקער-קאמער. אין דער קאמיסיע זענען געוועהלט געווארען די ראטמענער: ש. טענגאווסקי, ראליק און קאפטשינסקי.

דאן איז מען צוגעטרעטען צו בעטראכטען די פראגע וואס געהט אממעהרסטען אן די יודישע האנדווערקער און נעהמליך: דעם 3.

רעגולאמין פון דער עקזאמינאציע-קאמיסיע

פאר זעלבסטשטענדיגע האנדווערקער, וואס פיהרען זייערע ווארשטאטען, נאך פאר דעם, ווי דאס צעך-בעגעוועץ איז אריינגעטרעטען אין קראפט.

מען מוז דערביי דערמאהנען די פארגעשיכטע פון דאזיגען ענין.

זייט דער פערעפענטליכונג פון צעכען-געזעץ האבען פערשידענע יודישע האנדווערקער-טוער און דאן די יודישע ראטמענער פון די האנדווערקער-קאמערען געמאכט פערשידענע אינטערוועצען און געפאדערט, אז זעלבסטשטענדיגע האנדווערקער, וואס פיהרען זייערע ווארשטאטען נאך פאר דעם ווי דאס צעכען-געזעץ איז אריין אין קראפט, זאלען בעפרייט ווערען פון די מייסטער-עקזאמענס און ער

די עקזאמענס זאלען פאר זיי פערלייכטערט ווערען.

דער ענין איז שטארק נוגע די יודישע האנדווערקער, וועלכע האבען נישט געלערנט צו קיין צעכען וועלכע קענען נישט די פוילישע שפראך, און וועלכע וואלטען זיכער שיקאנירט געווארען דורך די עקזאמינאציאנס-קאמיסיעס, אין וועלכע ס׳ענען אמעטום פערהאן וועניג יודען.

נאך לאנגע אונטערהאנדלונגען און אינטערווענצען איז אויסגעפועלט געווארען ביים האנדעלס-מיניסטעריום, אנ׳עק אמעניציע-רעגולאמין, פאר די דערמאהנטע האנדווערקער, וועלכער מאכט פאר זיי זעהר פיל הנחות. דער דאזיגער רעגולאמין איז שוין אנגענומען דורך א גאנצער ריה האנדווערקער-קאמערען, בתוכם אויך דורך דער ווא. שעווער און איז בעשטעטיגט געווארען. אויך די לאדזער יודישע ראטמענער פון דער האנדווערקער-קאמער מיט זיי׳ץ-פרעזידענט קאזשמערסקי בראש האבען אנגעהויבען צו מאכען בעמיהונגען, אז דער דאזיגער רעגולאמין זאל אנגענומען ווערען אויך אין לאדז. ביי לאנגע פריוואטע אונטערהאנדלונגען מיט דעם פרעזידענט פון דער האנדווערקער-קאמער, מיט׳ן דירעקטאר און פערוואלטונגס-מיטגלידער, האבען די יודען בעקומען א הבטחה, אז דער רעגולאמין וועט דורך דער לאדזער האנדווערקער-קאמער אנגענומען ווערען אהן ענדערונגען און ער איז טאקע נעכטען געשטעלט געווארען אויף דער טאג-ארדנונג פון דער פלענארער זיצונג.

דערוויילע האט

עפעס א געהיימע האנד

אזוי געקירעוועט דעם ענין, אז פערוואלטונג איז פערוואלטונג, אבער די ראטמענער זאלען זיך טוען דאס זייעריגע, דיזעלבע געהיימע האנד האט צונויפגערופען פערזאמלונגען פון די קריסטליכע האנדווערקער און מיט זיי געניי ארורכגעקנעלט וואס זיי האבען צו טון.

ביים אנהויב פון דער זיצונג האבען שוין די יודישע ראטמענער געוואוסט, אז

ס׳גרייט זיך פאר זיי אן איבערראשונג

אזוי איז טאקע געווען. ראטמאן הערביך האט פארגעלעגט, אז דער פונקט וועגען רעגולאמין זאל אינגאנצען אראפגענומען ווערען פון דער טאג-ארדנונג.

ראטמ. שווארצבערג האט גענומען א ווארט און ערקלערט, אז ער זעהט אין דעם פאשלאג

א טענדענץ צו בע׳עולה׳ן די יודען

אויף וואס די יודישע ראטמענער וועלען קיינמאל נישט ערלויבען. דער רעגולאמין איז א רעזולטאט פון געגענזייטיגער פערשטענדיגונג, איז אומעטום אנגענומען געווארען און בעשטעטיגט געווארען דורכ׳ן מיניסטעריום. אויך די פערוואלטונג און דירעקציע פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער האבען צוגעזאגט, אז דער רעגולאמין וועט אנגענומען ווערען. דערוויל זוערען געמאכט פערשידענע הינטער-שפיצלעך, כדי דער רעגולאמין זאל נישט אנגענומען ווערען און דאס זאל שווערטערפען די יודישע האנדווערקער,

די יודישע ראטמענער פראטעסטירען געגען דעם פארשלאג

פון ראטמאן הערביך, און פערלאנגען אז דער רעגולאמין זאל בעהאנדעלט ווערען.

דער דירעקטאר פיעקארסקי און די פערוואלטונגס-מיטגלידער, האבען קיין ווארט אין דער פראגע נישט גענומען, ביי דער אפשטימונג האבען אלע אנוועזענדע 16 קריסטליכע ראטמענער געשטימט פאר דעם פארשלאג אראפצונעהמען די פראגע פון דער טאג-ארדנונג, געגען אלע יודען און דעם פערוואלטונגס-מיטגליד פון דער האנדווערקער-קאמער יאקוביעץ.

צווישען די יודישע ראטמענער איז אויסגעבראכען א גרויסער שטורם

ס׳האבען זיך געהערט אויסרופען „א חרפה", „דאס איז אנטיסעמיטיזם", „איהר האט געבראכען אייער הבטחה" א.א.וו.

ראטמאן שווארצבערג גיט אפ א ערקלערונג, אז צוליב דעם געשעהענעם פאקט, פערלאזען די יודישע ראטמענער די זיצונג.

ה׳ שווארצבערג פערלאזט די זיצונג און נאך איהם ווילען ארויסגעהן אלע יודישע ראטמענער, די קריסטליכע ראטמענער, זעהענדיג, אז ס׳וועט פעהלען א קוואָרום, פערהאלטען זיי אבער און ערקלערען, אז זיי וועלען פערריכטען דעם פעהלער און זאגען צו, אז דער ענין וועט ערלעדיגט ווערען אין פערלויף פון 8 טעג.

אויף דעם גיט אן דער וויצע-פרעזידענט קאזשימיערסקי אן ערקלערונג אין נאמען פון די יודישע ראטמענער, ה׳ קאזשימיערסקי ערקלעהרט, אז

די יודען וועלען זיך נישט לאזען בע׳עולה׳ן

דער רעגולאמין איז בעשטעטיגט דורכ׳ן מיניסטעריום און אויב אין פערלויף פון 14 טעג וועט דער רעגולאמין נישט אנגענומען ווערען דורך דער לאדזער האנדווערקער-קאמער וועט אומבעדינגט געמאכט ווערען די צוזאמענארבייט פון די יודען מיט די איבריגע האנדווערקער.

נאכדעם ווי ס׳איז בעטראכט געווארען א ריה אנדערע פראגען איז די זיצונג געשלאסען געווארען.

חנוכת-הבית פון האנדווערקער-לאסאל

נעכטען זענען פארגעקומען די פייערליכקייטען אין שייכות מיט׳ן בעניייען דעם לאקאל פון דער האנדווערקער-קאמער אויף זשאנגעליצקא 18.

צוערשט איז פארגעקומען א גאטעס-דינסט אין דער קאטעדרע, דאן איז פארגעקומען די ערעפענונג פון לאקאל. צו דער פייערונג זענען געקומען: וואיעוואדע יאשטשאלט, ביסקופ טימיניעצקי, פאליציי-קאמענדאנט ד״ר מארווינסקי, אינספ. ניעדזשעלסקי, סטאראסטא ריכטאלעוויטש, דיר. ביורא פון דער האנדעלס-קאמער, לייטער פיאסקאווסקי, פארשטעהער פון מאגיסטראט און אנדערע אינסטיטוציעס.

וואיעוואדע יאשטשאלט האט גערעדט וועגען דער בעדייטונג פון האנדווערק, און געוואונשען ערפאלג אין דער ארבייט פון דער האנדווערקער קאמער.

וויצע-פרעז. קאזשימיערסקי האט אין נאמען פון דער פערוואלטונג איבערגעגעבען דעם וואיעוואדע 1000 זלאטים פאר דעם וואיעוואדישען אונטערשטיצונגס-קאמיטעט, אויף שטיצע פאר ארימע האנדווערקער. דאס געלד האט די פערוואלטונג בעשטימט פון איהר רעפרעזענטאציע-פאנד.

נאך דער פייערונג איז פארגעקומען א מיטאג פאר די ראטמענער פון דער קאמער און איינגעלאדענע געסט, די יודישע ראטמענער, זענען איינגעלאדען געווארען דורכ׳ן וויצע-פרעזידענט קאזשימיערסקי, צוליב דער עוולה, אבער, וואס איז געשעהן די יודישע האנדווערקער אויף דער פלענארער זיצונג, האבען די יודישע ראטמענער זיך אפגעזאגט אנטיילצונעהמען אינ׳ם מיטאג.

*

די טעג האט געווייזלט אין לאדז דער לייטער פון האנדווערקער-דעפארטאמענט ביים האנדעלס-מיניסטעריום ה׳ האוסשילד.

ה׳ האוסשילד איז געקומען קיין לאדז אין די ענינים פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער, ער האט אויך אפגעהאלטען א לאנגע קאנפערענץ מיט׳ן יודישען וויצע-פרעזידענט פון דער האנדווערקער-קאמער ה׳ קאזשימיערסקי.

פרעמיער פולק. סלאוועק האט איבערגענומען דעם אמט

דער נייער פרעמיער האט א צייט לאנג געוואוינט און געארבייט אין לאדז

וואַרשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעל קארעספאנדענט).

פרעמיער פולק. סלאוועק האט היינט פארמיטאג איבערגענומען זיין אמט פון דעם געוו. פרעמיער בארטעל דאן האט דער פרעמיער קאנפערירט מיט׳ן פראפ. בארטעל, מיט׳ן פינאנץ-מיניסטער מאטושעווסקי. און מיט דעם יוסטיץ-מיניסטער צאר.

דער נייער-פרעמיער פולק. וואלערי סלאוועק, איז געבוירען געווארען אין יאהר 1879 אין אוקראינע ער האט שטודירט אין ווארשא אין קראנענבערגס העכערער האנדעלס-שול. נאכ׳ן ענדיגען די שול האט ער זיך בעזעצט אין לאדז, וואו ער האט געארבייט אין פאבריקווזען. דא איז ער אינאיינעם מיט פילסודסקי׳ן געווען טעטיג אין פ.פ.ס. עטליכע מאל איז ער געווארען ארעסטירט, א לענגערען אורטייל איז ער אפגעזעסען אין דער קראקאווער תפיסה. אין יאהר 1917 האט ער זיך בעזעצט אין ווארשא, 1918 ווערט ער קאפיטאן פון דער ווילנער מיליטערישער שולע, 1924 געהט ער אריבער אין רעזערווע אין יאהר 1927 טרעט סלאוועק צוריק אריין אין אקטיווען דינסט, 1928 ווערט ער געוועהלט אלס רעפוטאט פון ב.ב.-קלוב. דא פערנעהמט ער דעם אמט אלס פרעזעס פון סאנאציע-קלוב און זיים און איז איינער פון די נאהענטסטע פערטרויאונגס-מענשען ביים מארשאל פילסודסקי.

שארפע פארזיכטס=מיטלען אין א"י
צוליב דעם פארשטעהענדען מוסולמענישען יום-טוב

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראפיש). אין צו־זאמענהאנג מיט'ן פארשטעהענדען גרויסען מוסולמענישען רעליגיעזען יום־טוב, וועלכער פאלט אוים פון 10־טען ביז 20־טען אפריל, ד. ה. אין דער צייט פון יודישען פסח. האבען אלע דיסטריקט־קאמיסארען פון ארץ־ישראל ארויסגעגעבען בעקאנטמאכונגען, מיט א פערבאט אפצוהאלטען פערזאמלונגען אין משך פון א חודש צייט. דער ירושלימער דיסטריקט־קאמיסאר האט אויך פערווערט צו טראגען קאלט געוועהר און אפצוהאלטען פראצעסיעס. די שולדיגע וועלען שטרענג בעשטראפט ווערען.

מ'דארף בעמערקען, אז די בלוטיגע אנטי־יודען־עקסצעסען אין א"י אין יאהר 1921 זענען פארגעקומען אין דער צייט פון דעם דערמאהנטען יום־טוב.

19 ציוניסטען פערשיקט קיין סיביר

מאסקווע, 30. (יט"א טעלעגראפיש). 19 מאסקווער ציוניסטען זענען פערשיקט געווארען קיין סיביר. 55 אנדערע געפינען זיך אין מעסקווע אונטער פאליציא'שער אויפזיכט.

פער'משפט צוויי יפו'ער קאמוניסטען

ירושלים (יט"א). צוויי יפו'ער קאמוניסטען, נעיר און דוכאן, זענען פער'משפט געווארען צו 4 חדשים תפיסה. ביי ביידע אנגעקלאגטע האט מען געפונען אונלעגאלע ליטעראטור אין העברע־איש און אראביש פון אויפרייצענדער נאטור.

פסק-דין פון ראבינאט אין עגיפטען האט די קראפט פון א געריכטס-אורטייל

קאירא, (י. ט. א.) די עגיפטישע רעגירונג האט מיטגעטיילט דעם רב-הראשי פון עגיפטען הרב חיים נחום עפענדי, דאס די פסק-דינ'ס פון עגיפטישען ראבינאט וועלען בעטראכט ווערען אלס גלייכבעדייטענדע מיט די אורטיילען פון די רעגירונגס-געריכטען.

נייע בלוט=פערשווערונג אויפ'ן האריזאנט
שארפער ארטיקעל פון אראבישער צייטונג בנוגע פרעז. וויצמאן

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראפיש). דער ארגאן פון דעם אראבישען עקזעקוטיוו „פאלעסטין" האט אפגעדרוקט א שארפען ארטיקעל נעגען וויצמאנען אין צוזאמענהאנג מיט זיין ערקלעהרונג אויף דער זיצונג פון ארמיניסטראטיווען ראט, אז די יודען וועלען נישט אנהויבען צו אונטערהאנדלען מיט די אראבער, כל זמן די אראבער וועלען נישט אנערקענען דאס רעכט פון די יודען זיך צו בעזעצען אין ארץ־ישראל.

דער „פאלעסטין" שרייבט אז ער ווייסט נישט ווער ס'האט פארגעלעגט די יודען אונטערהאנדלונגען, פון דער אראבישער זייט האט מען דאס נישט געטון, מענליך, אז אזעלכע אונטערהאנדלונגען האט פארגעלעגט דער קאלאניאל־אמט און וויצמאן האט זיי אפגעווארפען מיט דער געוועהנליכער יודישער חוצפה. וויצמאן שטיצט זיך געוויס דערויף, אז די הגנה און ברית טרומפעלדאר וועלען ווייטער שמוגלען געוועהר קיין ארץ־ישראל און ארויסרופען נייע אונרוהען.

מיר וועהען שוין איצט אויפ'ן האריזאנט ענדיגט די צייטונג. די נייע יודישע בלוט־פערשווערונג אין ארץ־ישראל.

אראבישע צייטונג פאדערט
נישט אריינצולאזען זשאבאטינסקי'ן קיין ארץ-ישראל

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראפיש). די אראבישע צייטונג „פאלעסטין" האט אנגעדרוקט אן ארטיקעל אין וועלכען די א"י־רעגירונג ווערט אויפגעפאדערט צו פערווערען זשאבאטינסקי'ן, ער זאל צוריקקומען קיין א"י. די צייטונג שרייבט, אז זשאבאטינסקי פיהרט א פראפאגאנדע פאר א יודישער מלוכה אין א"י און דאס שטעהט אין סתירה צו דער באלפור־דעקלאראציע און צום מאנדאט.

גרויסע באלפור-אקאדעמיע אין ניו-יארק

ניו־יארק, 30 (י. ט. א. טעלעגראפיש). דא איז פארגעקומען א גראנדיעזע באלפור־אקאדעמיע, אין וועלכער ס'האבען אנטיילגענומען טויזענדער יודען. דעם פארזיץ האט געפיהרט ראביי נער סטיפען וויז. ס'איז אפגעגעבען געווארען אנ'ערקלערונג, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע אין אמעריקא האט בעשלאסען צו פערפלאנצען היינטיגעס יאהר 5000 בוימער אין באלפור־וואלד.

געשטארבען א פוילישער יוד
וואס איז געוועזן בירגערמייסטער אין א מעקסיקאנישער שטאט

סאן־דיעגא, (יטט"א) אין שטאט ענסענארא (מעקסיקא) איז געשטארבען אין עלטער פון 71 יאהר דער דארטיגער בירגערמייסטער ארנוש. הור גאלדבוים, א פוילישער יוד. דוד גאלדבוים איז אלס קליין קינד געקומען מיט זיינע עלטערן פון פוילען קיין מעקסיקא.

נישט עקספלואטירען נאר בויען
די ראלע פון דער יודישער ארבייטערשאפט אין א"י
א געשפרעך מיט'ן ארבייטער-פיהרער בערל קאצענעלסאן

לאנדאן, (יט"א) דאס וואכענבלאט „ניו־לידער", (ארגאן פון דער אונאפהענגיגער לייבאר פארטיי) האט פערעפענטליכט אנ'אינטערוויו מיט'ן בעקאנטען ארץ־ישראל'ארבייטער טוער און רעדאקטאר פון „דבר", בערל קאצענעלסאן, וועגען דער יודישער ארבייטער־בעוועגונג אין ארץ־ישראל און דער אלגעמיינער לאגע אין לאנד. די ערשטע פראגע פון פארשטעהער פון ניו־לידער" איז געווען: זי אלט איז די יודישע ארבייטער־בעוועגונג אין ארץ־ישראל? ב. קאצענעלסאן ענטפערט, אז נאר 25 יאהר. מיט 20 יאהר צוריק זענען געווען אין ארץ־ישראל נאר א פאר הונדערט פיאנערען, איצט צעהלט די אלגעמיינע יודישע ארבייטער־ארגאניזאציע אין ארץ־ישראל ביז 27,000 ארבייטער און יעדע שיף, וואס ברענגט יודישע אימיגראנטען פערגרעסערט די רייהען פון דער ארבייטער־בעוועגונג אין לאנד.

— איז די ארבייטער־בעוועגונג אין ארץ־ישראל א בעדייטענדע סאציאלער כוח? האט געפרעגט דער פארשטעהער פון „ניו־לידער".

— בלי־ספק איז געווען די תשובה. די ארבייטער־בעוועגונג פערנעהמט זיך נישט נאר מיט פראפעסיאנעלער טעטיגקייט, נאר זי יבויט אויך אייגענע שולען פאר קינדער און רעוואקסענע. זי בעזארגט אלע געזונדהייטס־פאדערונגען פון א'הר מיטגלידער, זי בעזיצט אנ'אייגענע שטארקע פרעסע און פערלאג. זי פערנעהמט זיך מיט קאאפעראטיווער טעטיגקייט און ענדליך ארגאניזירט זי די לאנדווירטשאפטליכע און אינדוסטריעלע ארבייטער און קאאפעראטיווע פראדוציר־געזעלשאפטען. קאצענעלסאן רעדט נאך ארום די טעטיגקייט פון די לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער אין ארץ־ישראל, זייערע קבוצות און מושבי־עובדים.

דער פארשטעהער פון „ניו־לידער" אינפארמירט זיך וועגען דער פאליטישער טעטיגקייט פון דער ארץ־ישראל'דיגער ארבייטערשאפט. ה' קאצענעלסאן ווייזט אן, אז די ארץ־ישראל ארבייטער פארטיי קעמפט שוין זייט עטליכע יאהר פאר איינפיהרען און לעבען די ארבייטער־גיע געזעצגעבונג. דאס און נישט קיין לייכטע אויפגאבע אין ארץ־ישראל, די טראדיציעס פון פעאדאליזם הערשט נאך ביז איצט. ארבייטער־שוץ איז ביז לעצטענס אין ארץ־ישראל געווען פאקטיש נישט בעקאנט און נאר א דאנק דעם אונאויפהערליכען און ענטשלאסענעם דרוק פון דער „הסתדרות" איז אויסגעקעמפט געווארען ביי דער רעגירונג דער ערשטער טייל פון דער סאציאלער געזעצגעבונג. די אראבישע פריצים בעשעפטיגען פרויען און קינדער פאר א נידריגסטער בעלוינונג. און א בען אוים ער־הוים פרימיטיווע מעטארען און השגחה איבער דער ארבייט מיט הילף פון ברוטאלע משגיחים. איינער פון אונזערע וויכטיגסטע פראבלעמען, ערקלערט ווייטער ה' קאצענעלסאן, איז דער קאמף פאר דער פולער אנערקענונג פון אונזערע פראפעסיאנעלע פעראיינען. דער גרעסטער ארבייטס־געבער ביי אונז איז די רעגירונג, וועלכע בעשעפטיגט יודישע און אראבישע ארבייטער. יודישע און אראבישע ארבייטער זענען שוין פעראייניגט אין אייזענבאהנער־פעראיין.

ווייטער האט ה' קאצענעלסאן ערקלערט, קעמפען מיר פאר א ווירקליכער דעמאקראטישער פערוואלטונג, מיט'ן אויסנאהם פון תל־אביב זערען די שטאט־ראטען געפיהרט אויף א שטארק־רעאקציאנערען אופן.

דער פארשטעהער פון „ניו־לידער" אינפארמירט זיך וועגען דעם פלאץ, וואס עס פערנעהמט אין דער ארבייטער־בעוועגונג אין א"י די פרוי. קאצענעלסאן ווייזט אן, אז די פרויען נעהמען א שטארקען אנטייל אין דער ארבייט. די לאגע פון די ארבייטער־פרויען אין דער יודישער געזעלשאפט געפינט זיך אין א שטארקען קאנטראסט מיט דער לאגע פון די פרויען אין לאנד בכלל. מיט'ן אויסנאהם פון תל־אביב האבען די פרויען קיין שטים־רעכט צו די וואהלען.

דער פארשטעהער פון „ניו־לידער" פרעגט: צי איז אמת די בעהויפטונג פון די אראבישע נאציאנאליסטען, אז די יודישע עליה שטרעבט אפצונעהמען ביי די אראבער זייער בעשעפטיגונג. ה' קאצענעלסאן ווייזט אן, אז די יודישע עליה איז נישט קיין אימיגראציע פון ביליגע, נישט ארגאניזירטע ארבייטער אין לאנד פון א הויכע ענטוויקלונג. פערקעהרט, די יודישע ארבייטער־עולים זענען שטארק ארגאניזירט און פאליטיש בעוואוסטזיניג. זייערע עקזיסטענץ הענגט קודם־כל אפ פון ענטדעקען נייע ארבייטס־געביטען אין לאנד. און פון דער פערבעסערונג פון דער עקאנאמישער לאגע פון די אראבישע ארבייטער.

די יודישע מאסען, פערענדיגט ה' קאצענעלסאן, זענען ווירקליך געזען די ערשטע אין א"י, וואס זענען געקומען קיין אויען נישט מיט'ן ציל פון עקספלואטירען, נאר מיט דער איינציגער כוונה צו בויען.

גרויסע דעמאנסטראציעס פון פ.פ.ס. אין ווארשא

ווארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אויף היינט איינדערפריה האט פ.פ.ס. גערופען דריי פראטעסט־מיטינגען: אויפ'ן הויף פון רעדאקציע פון „ראבאטניק", ווארעצקא 7, אויף לעשנא 53 און נאווע ברודנא, בנוגע דעם צוזייטען ארט האבען די „פראקעס" געמאלדען, אז אזוי ווי דער דארטיגער לאקאל איז זייערער זאלען זיי בשום אופן צו קיין מיטינג נישט דערלאזען. דער מיטינג איז אבער פארגעקומען. ס'זענען געקומען עטליכע טויזענד מאן און נאכ'ן מיטינג האט זיך פארמירט א צוג צום ארבייטער־ספארט־פלאץ „סקרא" נעבען יודישען בית־עולם.

גרויסע מיטינגען זענען אויך אפגעהאלטען געווארען אויף ווארעצקא און ברודנא אויף א.'ע מיטינגען זענען די רעדנער זעהר שארף ארויסגעטרעטען נעגען איצטיגע רעגירונגס ־ רעושים אין לאנד.

נאכמיטאג זענען פארגעקומען מיטינגען אויף די פארשטעט און פון דארט האבען זיך פארמירט גרויסע דעמאנסטראציעס אין דער ריכטונג צום צענטער פון שטאט. אין פערשידענע ערטער האט פאליציי פערהאלטען און פונאנדערגעטריבען די דעמאנסטראנטען. עטליכע צעהנדליג פערזאן זענען ארעסטירט געווארען.

די גרעסטע סענסאציע
פאר דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג
— זענען די —
מאשין=מצות
וואס ווערען אויסגעבאקען פון דער בעוואוסטער
צוקערניע נח ווייבערג
38 פיעטריקאווער 38, טעל. 143-82
די בעקעריי איז איינגעארדענט מיט דער טעכניק און היגיענע לויט דער
פאלעסטינער מצה-אויסארבייטונג.
די מצות זענען געבאקען פון דעם שענסטען מעהל און זענען בעוואוסט מיט זייער פיינעם געשמאק און גוטסקייט.
דאס איז די איינציגע מצה-בעקעריי אין לאדז, וואס געפינט זיך אונטער דער שטרענגסטער השגחה פון יאנאווער רב שליט"א דפה לאדז. די מצות זענען כשר אפילו למהדרין מן המהדרין.
בעמערקונג: יעדע ארט בעשטעלונג ווערט אפגעשיקט א היים. מ'בעט די בעשטעלונגען וואס פריהער אויפצוגעבען, כדי צו קענען דאס ג' פובליקום צופרידענשטעלען.
מיט אכטונג נח ווייבערג
38 פיעטריקאווער 38, טעל. 143 82

כשר לחג הפסח!
אויף אייערע
ווינען, רייש שמחות!
ווילט איהר האבען די בעסטע ווינען?
ווילט איהר קויפען צו ביליגע פרייזען?
ווילט איהר זיין צופרידען?
ווילט איהר, אז אויך אייערע געסט זאלען אויך זיין צופרידען?
דאן קויפט נור ביי דער אלטער גוט=בעקאנטער פירמע
וואלף בולווא, גלובנא 47
וואס עקזיסטירט זייט 35 יאהר אלס
רעעלסטער ווין- און ליקערען-האנדעל
צופאהר מיט טראמוואיען 4, 10, 16 און 17.
קומט און איבערצייגט אייך! ביליגער, ווי איבעראל!

א בשורה טובה פאר לאדז און אומגעגנד!
צו דער בעקוועמליכקייט פון ג' פובליקום פון לאדז און אומגעגנד מאך איך בעקאנט, אז אין מיין לאנגיעהריגען גוט-בעקאנטען
ווין=געשעפט
איז די הויפט=פערקויפס=שטעל פון דער בעוואוסטער ווין-פירמע
ה. שולדענרייך, ווארשא, פראנציסקאנער 11
צו די זעלבע פרייזען ווי ביי שולדענריין אין ווארשא. ווי אויך פון דער בעוואוסטער ווין-פירמע
א. ג. ליבערמאן, ווארשא, פראנציסקאנער 19
אלעס צו די זעלבע פרייזען ווי אין ווארשא. ביי מיר איז אויך צו בעקומען אלע סארטען ליקערען, קאניאקען, שפירט און כרמל=ווין כשר לפסח
מיט אכטונג גוטמאן לאדז,
פל. וואלנאשטשי 11, טעל. 158-20
בעמערקונג: דער ווין Nr 33, Nr. 65 און Nr. 88 ווערען געפעלשט אין לאדז. מ'בעט אכטונג צו געבען אויפ'ן זיגעל און אויפ'ן עטיקעט.

א שטוב מיט א קוך
איז פון זאפארט איבערצוגעבען
אויף גוטע בעדינגונגען אויפ'ן 2. שט. לינקע אפ. צו ערפאהרען ביי פלאקסנער, זגערזשער 10
פון 11 ביז 3 נאכמיטאג.

אנ'ארט צו שלאפען
פאר אנ'אנשטענדיגען יונגמאן, איז אפצוגעבען פאמארסקא 14, אין אפ. 2 שט. ביי לאסקי.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציעל-ארצט פאר נירן, בלאז און הארן-קראנקייטן
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אווענד.

לאדז
31 מערץ 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
31 מערץ 1930

דער בולט'ער כאראקטער פון דער נייער רעגירונג

ס'הייסט פארמעל, או דער רעגירונגס־קריזיס איז געענדיגט, ס'איז פאראן א פרעמיער מיט אלע מיניסטארן. דער פאליטישער קריזיס אין לאנד, דער פארלאמענטארער קריזיס און פוילען איז אבער נישט נאר נישט געענדיגט, נאר האט זיך נאך פערשארפט. די רעגירונג, וואס איז איצט געגרינדעט געווארן דורך דעם מלוכה־פרעזידענט איז אויסגעשפראכען געגען סיים און דאס בעשטי־מען דעם פולקאווניק סלאוועק אלס פרעמיער הייסט או און די העצידירענדע קרייזען האט מען רעזיגנירט פון יעדער ארט צו אמגנארבייט אדער פערשטענדיגונג און די „שטארקע האנד" איז געווארען די איינציגע ריכטליניע אין דער זייטער־דיגער אינערליכער פאליטיק.

דאס בעשטימען אין נייעם קאבינעט די מי־ניסטארן פריסטאר, צאר און טשערווינסקי זאגען דער סיים האט אויסגעדריקט אומצוטרוי הייסט זיך נישט רעכענען מעהר מיט; ווילען פון דער סיים־מעהרהייט און אפילו פרובען צו דעמאנסטרי־רען געגען דעם דאזיגען סיים. ס'האבען זיך גע־ענדיגט די צייטען, ווען אין דער סאנאציע גופא איז געווען א שטרעבונג צו א מילדען קורס, ווען די מעסיגע עלעמענטען האבען געהאלטען, או ס'איז מעגליך צו געפינען א מאדוס, ווי אזוי די נאך־מאי־רעגירונג זאל זיך קענען האלטען ביי דער מאכט אויף א פארלאמענטארען וועג און לויט די בעשטימונגען פון דער קאנסטיטוציע.

און דער סאנאציע איז אבער פאראן די אזוי־גערופענע פולקאווניקעס־גרופע, וועלכע האט קיינמאל נישט געהאלטען פון צונויפרעדען זיך מיט'ן סיים. זיי האבען שטענדיג געהאלטען, או דאס איז אן אפגעלעבטע אינסטיטוציע, מיט וועל־כער מ'דארף קיין גרויסע צערעמאניעס נישט מא־כען.

די דאזיגע צוויי ריכטונגען אין דער סאנאציע האבען אונערליך שטארק געקעמפט צווישען זיך און איינמאל האט געזיגט איין גרופע, דאס צווייטע מאל אן אנדערע. דער שטרייט איז אבער נישט ענטשידען געווארען. געזיירקט דערצו האט די מירס־שאפטליכע לאגע אין לאנד. די קאניונקטור פאר ארויסרופען א שארפען אינערליכען קאנפליקט און לאנד איז א זעהר שלעכטע און דעריבער האט דאס דער רעגירונגס־לאגער לאווירט, כדי נישט צו קאפ־יטולירען בנוגע דעם סיים און פון דער צווייטער, כדי נישט ארויסצורופען קיין געגענראקציע מצד דעם וועלבען סיים.

דער מאמענט פון רעציזיע איז געווען נאך דער דימיסיע פון שווייטאלסקיס רעגירונג. דעמאלס האט מען זיך אין די רעגירונגס־קרייזען לאנג פער־טראכט וועגען דעם, צי ס'איז שוין נישט געקומען די צייט פון אן אפענער קעמפענדער פאליטיק געגען סיים. אין דער סאנאציע האבען דעמאלט געזיגט די מעסיגע עלעמענטען, וועלכע האבען דערפיהרט דערצו, או אלס פרעמיער זאל בעשטימט ווערען דער פראפ. בארטעל, וועלכער איז בעקאנט אלס מילדערער און מעסיגער. דעמאלט האט מען זיכער געמיינט, או די בעציהונגען צווישען סיים און רעגירונג וועלען ווערען א בעסערע, לכל־הפחות אויף א לענגערע צייט.

דער צווייטער צר האט הייסט, די סיים־אפא־זיציע האט אבער אויך נישט גערוהט, די נאכ־גיבינקייט בנוגע דעם סיים האט די אפאזיציע גע־האלטען אלס שוואכקייט פון דער סאנאציע און דעריבער איז די אפאזיציע געווארען דרייסטער און שטארקער, ביז ס'איז געקומען צו אריינ־טראגען די פארשלאגען וועגען אומצוטרוי פאר צוויי מיניסטארן. דעמאלט האט זיך שוין אנגעהויבען דער ענטשיידענדער קאמף צווישען דער רעגירונג און סיים. דער מילדער פרעמיער בארטעל איז אין סעז־נאט ארויסגעטרעטען מיט א גרויסער רעדע, פיל מיט בעליידיגונגען און זידלערייען געגען סיים. די רעגירונג האט זיך סאלידאריזירט מיט די מיניס־טארן, געגען וועלכער דער סיים האט אריינגע־טראגען די אומצוטרוי־פארשלאגען און דעריבער איז געקומען צו דער דימיסיע פון גאנצען קאבי־נעט. צו דעם אלעם איז נאך געקומען דער לעצ־טער ארטיקעל פון מארשאל פילסודסקי וועגען סיים.

דאס ווייטערדיגע דעם גירען דעם מארשאלעק שימאנסקי און רעפ. יאן פילסודסקי אלס פרעמיער־רען איז שוין נישט געווען קיין פראקטישער ענין, נאר א ריינע פארמאליטעט, וועלכע מ'האט געדארפט ארויכפיהרען, כדי צו געווינען צייט אויף רעציזיע און האנדלונג.

דער בעשלוס איז געפאסט געווארען, און דאס איז א גאנץ קלארער פארם און אויסדרוק. אין קאבינעט געפינען זיך אזעלכע אויסגעשפראכענע פערזענליכקייטען, ווי די פולקאווניקעס סלאוועק, פריסטאר, בעק, מאטושעווסקי און צאר, וואס פאר א קורס אין דער אינערליכער פאליטיק דאס בעדייט, איז נישט שווער צו קאנסטאטירען.

י. ד—ן.

פער'משפט אראבישע באיקאט־אגיטאטארען

ירושלים (יט"א). דאס געריכט האט פער־משפט 2 אראבער, וואס זענען אנגעקלאגט געווא־רען פאר פיהרען א באיקאט־פראפאגאנדע, צו 6 [illegible]

פרא־ און אנטי־ציוניזם

ערב דער גענעראל־דעבאטע איבער דער א"י־פאליטיק אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן (יט"א). אין די ציוניסטישע קריי־זען ווערט אנגעוויזען, דאס אין די לעצטע ארץ־ישראל־דעבאטען אין ענגלישען פארלאמענט ווערט אלץ בולט'ער די צוטיילונג פון די פארלאמענטס־מיטגלידער אין פרא־ און אנטי־ציוניסטישע. עס ווערט אויך קלאר, או די דיסקוסיע, וואס וועט זיך אנהויבען נאך דער פערעפענטליכונג פון בע־ריכט פון דער אויספארשונגס קאמיסיע, וועט זיין א זעהר העפטיגע. אין די דערמאנטע קרייזען דריקט מען גלייכצייטיג אויס די האפנונג, או די גוט ארגאניזירטע גרופע דעפוטאטען, וואס זענען פריינדליך געשטימט לגבי די ציוניסטישע בעשטרע־בונגען, וועט זיך איינגעבען נעגענצווווירקען די פיינדליכע שטימונגען, וואס וועלען קומען אין רע־זולטאט פון שאו־בעריכט.

קאמיטעט פאר רעליגיעזע רעכט און מינדערהייטען

געגען דער אנערקענונג פון די סאוויעטען דורך די פאראייניגטע שטאטען

ניו־יארק, (יט"א) דער „אמעריקאנער קא־מיטעט פאר רעליגיעזע רעכט און מינדערהייטען" האט פערעפענטליכט אן ערקלערונג, אין וועלכער די סאוויעטישע רעגירונג ווערט געווארענט, דאס דורך די רעליגיאנס־פערפאלגונגען ווערען צושטערט די אויסזיכטען אויף א יורידישער אנערקענונג פון די סאוויעטען דורך די פאראייניגטע שטאטען. צו דעם קאמיטעט געהערען, ווי בעקאנט, אויך פיל בעקאנטע יורישע פערזענליכקייטען, ווי אבא קאהן, ריכטער מעק, הרב ווייז, בערנארד רויטש און אנדערע.

קאנפערענץ פון „היאס" אין ניו־יארק

בעשליסט צו פארשען די אימיגראציע־מעגליכקייטען אין א רייה לענדער

ניו־יארק, (יט"א) דא איז פארגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון „היאס" מיט'ן אנטייל פון 726 דעלעגאטען און 300 מיט־גלידער. די פערזאמלונג האט נאכ'ן אויסהערען דעם בעריכט פון סענאטאר וואגנער זאגען די נייע אימיגראציע־געזעצען, וואס זענען אריינגעטראגען גע־ווארען אין אמעריקאנער סענאט, אנגענומען א שארפע פראטעסט־רעזאלוציע געגען דער איינוואנ־דערונג־בעגרענצונגען און דער פ עמרעדערע־יסטראציע. דער פרעזידענט פון „היאס" ה' אברהם הער־מאן האט ערקלערט, או עס זענען אינסטרוקציעס געגעבען צו פארשען פאראן אויף דורכצופיהרען פארשונגען אין די לענדער, וואו די יודען קענען נאך אימיגרירען.

אנגערופען א פלאץ אין ליווארנא מיט'ן נאמען פון א יוד. רב

פייערליך געעפענט א יודישען מוזעאום

ליווארנא, (יט"א) דער שטאטראט פון ליווארנא האט בעשלאסען אנצורופען איינעם פון די פלעצער אין צענטער פון שטאט, וואו עס געפינט זיך די סינאגאגע און דער יודישער מוזעאום, אויפ'ן נאמען פון בעקאנטען רב פון פאריגען יאהר הונדערט, הרב אליהו בענעמאזעג. אין נאם ביי דעם פלאץ טראגט דעם נאמען פון בעקאנטען יודישען יוריסט דאריא קאטומא און א צווייטע — דעם נאמען פון דעם בעקאנטען יודישען נאטור־פארשער סאמועל אזיעלי. עס ווערען געמאכט בעמיהונגען אנצורופען איינע פון די ארומיגע גאסען אויפ'ן נאמען פון ספר משה מאנטעפיארע. אין צו אמעגהאנג דערמיט, וואס דארט געפינט זיך מאנטעפיארעס געבורטס־הויז.

ליווארנא, (יט"א) דא איז פארגעקומען די פייערליכע עפענונג פון יודישען מוזעאום. אין דער פייערונג האבען זיך בעטיילינט פארשטעהער פון דער מלוכה'ישער און קאמונאלער מאכט. הרב הכולל ד"ר מ. א. האט געהאלטען א רעדע וועגן די פערדינסטען פון יודישען ישוב אין ליווארנא. די גאנצע פרעסע ווידמעט פיל אויפמערקזאמקייט דער דאזיגער פייערונג.

לארד באלפור'ס אונגליקליכע ליבע

פארוואס ער איז געבליבען א בחור זיין גאנץ לעבען

פון לאנדאן שרייבט מען:

די בעקאנט איז דער גרויסער ענגלישער שטאאטסמאן, לארד באלפור, געשטארבען א בחור. איצט איז ערשט בעקאנט געווארען די טרויעריגע געהיימניש, פארוואס לארד באלפור האט קיינמאל נישט געהייראט.

ווען לארד באלפור אלס ארטור באלפור האט שטודירט אין אוניווערזיטעט אין קעמבערידזש האט ער זיך בעפריינדעט מיט די קינדער פון לארד ליטעלטאן, דער שוואגער פון גלאדסטאן, לארד ליטעלטאן האט געהאט א טאכטער, מערי, א זעהר שעהנע קלוגע מיידעל, מיט גרויסער נייגונג צו ווי־סענשאפטליכער לעהרע.

אין יאהר 1875 מיט 55 יאהר צוריק, איז מערי ליטעלטאן אויפגעפאהרען צו איהר פעטער, וויליאם ליטעלטא, און איז דארט קראנק געווארען אויף טיפוס. ארטור באלפור איז דאן אלט געווען 27 יאהר און איז אין דעם מיידעל געווען שטערבליך פערליבט. זי האט איהם אויך ליב געהאט. ווען זי איז קראנק געווארען האט באלפור פערבראכט נעבען איהר די גאנצע צייט, ביז זי האט זיך שוין אנגעפאנגען צו פיהלען בעסער.

ארטור באלפור איז דאן אוועק און געקויפט א תנאים־רינג און ווען ער איז געקומען מיט גרויס שמחה איהר איבערגעבען דעם רינג, האט ער זי געטראפען טויט. עס איז איהר פאר דער צייט ווי־דער שלעכט געווארען און זי איז געשטארבען. אנשטאט איבערצוגעבען זיין כלה דעם רינג, האט מען דעם רינג מיט איהר אריינגעלעגט אין קבר.

פון דער מינוט אן איז ארטור באלפור געווען א צובראכענער מענש. דער טויט פון מערי ליטעל־טאן, זיין געליבטער און כלה האט אויף איהם גע־ווירקט אזוי, או ער איז פערבליבען א בחור און נישט געהייראט. קיינער האט ביז איצט נאכ'ן טויט נישט געוואוסט זאגען דעם צושטערטען ראר־מאן, וואס איז פארגעקומען מיט 55 יאהר צוריק א הויז די נאהענטסטע פון דער ליטעלטאן־משפחה.

דער שחיטה־פערבאט אין בייערן

די פאליטיק פון שווייגען און סאציאליסטישע נקמה

(קארעספאנדענץ צום „נייעם פאלקסבלאט")

צום שחיטה־פערבאט אין בייערן האבען א סך מיטגעווירקט טאקע די יודען אליין מיט זייער טראריגע אומעלער פחרנות־פאליטיק, מיט עטליכע יאהר צוריק האבען די היטלערא צעם איינגעבראכט אינ'ם בייערישען לאנדטאג א געזעץ־פראיעקט צו פערבאטען שחיטה. דער פראיעקט איז אונטער־שטיצט געווארען פון דער דייטש־נאציאנאלער פאר־טיי, אבער צוליב זיין אפענער אנטיסעמיטישער טענדענץ איז דער פראיעקט דורכגעפאלען. איינ־צווישען האט דער באיערישער־פערבאנד פערעפענט־ליכט אן אויפרוף צו אלע רעליגיעזע יודען, או ביי דער פאלקס־אפשטימונג וועגען דער פראגע פון קאנפיסקירען די גיטער פון די געוועזענע דייטשע הערשער זאלען זיך יודען אין דער אפשטימונג נישט בעטייליגען, ווייל עס איז געגען דער יודישער תורה צו שטימען פאר דער קאנפיסקאציע. מיט אנדערע ווערטער הייסט עס, או יודען זאלען מיט זייער „שב אל תעשה" העלפען די געוועזענע הער־שער. די סאציאל־דעמאקראטען זענען זעהר אויפגע־בראכט געווארען געגען א אזא רעאקציאנערער האנד־לונג און האבען בעשלאסען צו שטיצען די אנטיסע־מיטען בנוגע שחיטה־פערבאט, וועלכען זיי האבען אויפגעפאדערט די רעגירונג אריינצוברענגען אין לאנדטאג.

מיט זייער לאיאליטעט צו די געוועזענע הער־שער האבען די יודען די פריינדשאפט פון די אנטי־סעמיטען נישט געוואונען. נאר זיי האבען זיך נאר געגען געשאפען נייע שונאים צווישען די סאציאל־דעמאקראטען.

די בייערישע רעגירונג האט זיך געפונען אין פערלעגענהייט. א געזעץ איז געגען געוויסענס־פרייהייט, וועלכע איז גאראנטירט געווארען פאר אלע רעליגיעס. די רעגירונג האט דערויף אפגע־אנגעוויזען אין לאנדטאג, או זי האט מיט א טענה די זאך פערשלעפט, או דער געזעץ־פראיעקט זאל בטל ווערען. א טייל פון די סאציאליסטען האבען אויל חרטה בעקומען, וואס זיי זענען צוגעשטאנען צו די אנטיסעמיטען. אבער עס איז שוין געווען צו שפעט. די אנטיסעמיטען האבען שוין געהאט א ביטש געגען זיי, או זיי זענען אבגעקויפט גע־ווארען פון יודען, או זיי זאלען זיך אפזאגען פון זייער איבערצייגונג וועגען יודישער אכזריות צו נאט'ס שטומע ברואים.

די היטלער־באנדע האט דער רעגירונג קיין מנוחה נישט געגעבען און דער רעזולטאט איז בעקאנט. די מעהרהייט האט געשטימט פאר'ן שחיטה פערבאט.

די שטימונג צווישען יודען איז איצט זעהר א געדריקטע. די אנטיסעמיטען וועלען זיך איצט נישט בעגנוגענען מיט בייערן און וועלען טרייבען זייער אגיטאציע ווייטער.

א סך שולדיג איז אין דער זאך אויך דער בעשלוס פונ'ם לעצטען וויענער צער־בעלי־חיים־וועלט־קאנגרעס, וועלכער האט זיך געווענדעט צו אלע פארלאמענטען צו פערבאטען די שחיטה. דער קאנגרעס האט געווירקט, או נאריזעניען זאל פער־באטען די שחיטה און דאס האט א סך געווירקט ביי דער אפשטימונג אין בייערן. עס איז שווער קלאר צו מאכען פאר מענשען, וואס שטעהען אין אויסען, או דער הויפט־מאטיוו פון די צער־בעלי־חיים'ניקעס אויפ'ן וויענער וועלט־קאנגרעס צו פערבאטען די שחיטה איז אנטיסעמיטיזם. און ווען א יוד האט זיך אנגענומען מיט מוט צו בעשולדיגען דעם וויענער קאנגרעס אין אנטיסעמיטיזם האט מען איהם נישט ערנסט גענומען.

פאר דער וועלט איז דער וויענער וועלט קאנגרעס געווען א צייכען פון פארשריט, פון אר־דעאליזם, אבער די פארבען דערען אנדערש. דער קאנגרעס איז בעהערשט געווארען פון דעלעגאטען פון עסטרייך, דייטשלאנד און פוילען, מייסטענס וועטערינארען און עס איז א בעקאנטע זאך, או די וועטערינאר־הויכשולען אין מיטעל־אייראפא זענען כמעט ריין פון יודען. די דעלעגאטען האבען גאנץ אפט געאטעמט מיט יודען־האס. די דעלעגאטען פון ענגלאנד און אנדערע מערב־לענדער, האבען פראבירט צו פערטיידיגען די שחיטה, אבער די הערש־שענדע שטימונג האט אויף זיי געווירקט. צוליב דעם, וואס זיי האבען נישט גוט פערשטאנען דייטש, האבען זיי קיין אהנונג נישט געהאט וועגען די אמת'ע כוונות פונ'ם קאנגרעס.

דער שחיטה־פערבאט אין בייערן, א לאנד אין מיטען הארצען פון אייראפא, איז א קאפיטעל, וואס אילוסטרירט א שטיק יודישע הולפסלאזיגקייט. ווילקיר און אכזריות האבען זיך איינגעוויקעלט אין א מאנטעל פון מאראל און האבען די אלטע יודישע לעהרע פערווארפען אלס אומנאטירליש און גרויזאם.

(י. ט. א.)

מ. וואורמבראנד.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

31 מאנטאג מערץ

ב ניסן תר"ץ

זון-אויפגאנג 5 33
זון-אונטערגאנג 5 54

פראלאנגאציעס, באנקראטען, נאדזארען

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

(—) דאס האנדעלס-געריכט האט בעטראכט די פיטע פון דער פירמע „סאלאמאן בלומבערג", מאכאנישע וועבעריי, פאלודניאווא 52 און לאנגער אויף שענקעוויטש 29, וועגען פראלאנגירען איהר די צאהלונגען אויף א משך פון 3 חדשים. דער געריכטס-עקספערט הענריק אסטראווסקי האט געגעבען א זעהר גוטע מיינונג וועגען דעם צושטאנד פון דער פירמע.

דאס געריכט האט דער פירמע פראלאנגירט די צאהלונגען, אלס ריכטער-קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס-ריכטער פעליקס נאלדשטיין און אלס געריכטס-אויפזעהער אדוו. קאזשימיעזש קאנטשינסקי.

דעם 23. נאוועמבער האט זיך צום האנדעלס-געריכט געווענדעט די פירמע משה זענגוויזער, נארוטאוויטשא 10 וועגען פראלאנגירען איהר די צאהלונגען, דאס לאדזער האנדעלס-געריכט האט אפגעווארפען די פיטע פון זענגוויזער און דער פירמע די צאהלונגען נישט פראלאנגירט. אדוו. זייצמאן האט אפעלירט צום ווארשאווער געריכט, וועלכעס האט יא אנערקענט פאר דער פירמע דעם „נאחוזר" און האט בעאויפטראגט דאס לאדזער האנדעלס-געריכט צו בעשטימען א האנדעלס-קאמיסאר און א געריכטס-אויפזעהער.

אלס געריכטס-קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס-ריכטער סטעפאן אסער, אלס געריכטס-אויפזעהער די סטעפאן גליק.

דער פירמע טייטעלבוים און יאקובאוויטש, נארוטאוויטשא 46 איז פערלענגערט געווארען דער „נאדוזר" אויף ווייטערדיגע 3 חדשים.

די פירמע „בארישעווער אפרעטור און דרוקעריי וואלף גוטנאלד און שותפים", בארישא-נאס 9, האט זיך געווענדעט צום האנדעלס-געריכט זענען א „נאדוזר". די פירמע עקזיסטירט זייט 1925. די אינהאבער פון דער פירמע זענען: וואלף גוטנאלד, הערש מאשעל, הערש גורני, מאיר ליכטענשטיין און יעקב טייבלום. די אקטיווען פון דער פירמע זענען גרעסער פאר די פאסיווען מיט 311 טויזענד זלאטים.

דאס האנדעלס-געריכט האט ערקלערט אין „אופארלאשטש" דער פירמע יצחק שולסקי, נארוטאוויטשא 20.

נאוועליזירען דאס געזעץ וועגען בייזוויליגע באנקראטען

פרייער אויסוואהל פון קאמארניקעס

די נעכטיגע זיצונג פון עקזעקוטיוו פון די מאנופאקטור-סוחרים

נעכטען איז אין סוחרים-פעראיין, פיעטריקאווער 70, פארגעקומען די קאנסטיטואירענדע זיצונג פון עקזעקוטיוו פון דער מאנופאקטור-סעקציע. דער עקזעקוטיוו איז געוועהלט געווארען אויפ'ן לעצטען אלפוילישען צוזאמענפאהר, פון די מאנופאקטור-סוחרים אין ווארשא.

צו דער זיצונג זענען געקומען פון ווארשא: אינזש. זיירעמאן, גראיווער, קין און אנדערע. פון לאדז זענען געווען אנוועזענד פארשטעהער פון די סוחרים-פעראיינען, פיעטריקאווער 73 און פיעטריקאווער 10, דעם פארזיץ האט געפיהרט ד"ר זוארשאווסקי, פון לאדז.

ס'ענען בעטראכט געווארען הויפטזעכליך ארגאניזאציאנעלע פראגען. ס'איז בעשלאסען געווארען אז דאס פרעזידיום זאל בעשטעהן פון א פארזיצער און 4 וויצע-פארזיצערס, דעם פארזיצער און צוויי וויצע-פארזיצערס פון ווארשא וועט בעשטימען דער צענטראלער סוחרים-פעראיין אין ווארשא. פון לאדז זענען אלס וויצע-פארזיצערס אויסגעוועהלט געווארען: ד"ר ווארשאווסקי (פיעטריק. 73), און אינזש. יאשונסקי, (פיעטריק. 10). ס'איז אויך בעשלאסען געווארען צו שאפען א ראט פון 45 פערזאן, און וועלכען ס'וועלען אויך אריינגעהן פארשטעהער פון די פראווינצער מאנופאקטוריסטען.

ס'ענען אנגענומען געווארען פאלגענדע בעשלוסען: איינצופיהרען א רעגיסטראציע פון אלע מאנופאקטוריסטען-הורטאווניקעס, איינפיהרען א שווארצע ליסטע, איינפיהרען אינפארמאציאנס-ביוראס, אינטערווענירען ביים יוסטיץ-מיניסטעריום, האנדעלס מיניסטעריום, און פינאנץ-מיניסטעריום וועגען נאוועליזירען די געזעצען בנוגע בייזוויליגע באנקראטניקעס, פערלאנגען פרייען אויסוואהל פון קאמארניקעס, מעגליך מאכען דאס בעקומען אין קלאווול אויף עטליכע וועקסלען, וואס די פאסט האט נישט געמאכט קיין פראטעסט א. א. וו.

מענער-היטען
פון מ. קאפעלושניק
8 קאנסטאנטינער 8
זענען מאדערן און קאנקורענצלאז.

אין קאמף געגען דער שרעקליכער ראק-קראנקהייט

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט צו בעקעמפען דעם ראק

די טעג איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט צו בעקעמפען די ראק-קראנקהייט.

3

פונ'ם בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט איז צו זעהן, אז די געזעלשאפט האט געפיהרט א ברייטע פראפאגאנדע כדי צו בעווייזען, ווי זיכטיג עס איז בעצייטענס פעסטצושטעלען די ראקקראנקהייט, וועלכע איז אין דעם פאל היילבאר. די געזעלשאפט האט ענטוויקעלט, א חוץ דעם א ברייטע טעטיגקייט אין קאמף מיט דער קראנקהייט. דער אינסטיטוט צו היילען מיט ראדיום האט פיל מיטגעהאלפען אין דעם קאמף.

ביי דער געזעלשאפט איז ענטשטאנען א קרייז פון ראמען, וועלכע שטעלט זיך דעם ציל, צו שאפען א היים פאר די אומהיילבארע קראנקע אויף ראק און צו העלפען דער געזעלשאפט און דעם ראדיום-אינסטיטוט צו היילען די קראנקע אין דער היים.

פון דעם בעריכט איז אויך צו זעהען, אז אין דעם אינסטיטוט צו היילען מיט ראדיום האבען זיך געמאלדען 273 פערזאן, פון זיי 193 קראנקע אויף ראק. פון דער צאהל האט מען געהיילט מיט ראדיום 127 פערזאן. צווישען די קראנקע זענען געווען דער גרעסטער טייל פרויען פון 40—50 יאהר. אבער דער יונגסטער קראנקער אויף ראק איז געווען א 2-יעהריג קינד.

אין פערגלייך מיט פערגאנגענעם יאהר האט זיך די צאהל פון די געמאלדענע קראנקע פערגרעסערט. עס זענען ערטיילט געווארען מיט 328 מער ריצינישע עצות מעהר.

ביי די קראנקע, וועלכע מען האט געהיילט מיט ראדיום, בעמערקט זיך א גרויסע פערלייכטערונג אין זייער קראנקהייט.

פון קאסע-בעריכט איז צו זעהען, אז די לאדזער געזעלשאפט האט פערשטארקט די טעטיגקייט פון דער אינסטיטוציע און מיט געלד אונטערשטיצונגען געגעבען די מעגליכקייט דעם אינסטיטוט צו פערגרעסערען דעם סכום ראדיום פאר היילצוועקען.

פרוי פאלט אריין ביינאכט אין א נישט-פערצוימטען ברונעם

א שרעקליכער פארפאל הינטער לאדז

אין דארף סטארי כרוסטי אונטער לאדז, איז נעכטען פארגעקומען פאלגענדער טראגישער פארפאל.

עס איז א מנהג אין דארף, אז די פויערטעס זאמלען זיך צונויף אלעמאל ביי אן'אנדערער און מען פליקט פעדערען. נעכטען ביינאכט ווען די פויערטעס זענען נאך די פעדערפליקען מיט געזאנג אהיימגעגאנגען, האט זיך פלוצים דערהערט א געשריי און איינע פון די אנוועזענדע איז נעלם געווארען אין דער ערד. צווישען די איבעריגע איז ענטשטאנען א פאניק. צוליב דער פינסטערקייט האט מען זיך נישט געקענט געבען קיין דין חשבון, וואס עס איז דא געשעהן, ווען מען האט געבראכט ליכט, האט מען דערזעהן, אז אויפן וועג איז א געשטאנען א ברונעם נישט ארומגעצוימט, און די פויערטע איז אריינגעפאלען אין דעם דאזיגען ברונעם.

צום גליק איז נישט געווען קיין סך וואסער אין דעם ברונעם. מען האט געבראכט שטריק און די אריינגעפאלענע אנגעהויבען ארויסציהען. ווען מען האט זי ארויפגעצויגען, שוין אויף א גאנץ בעריטענדער הויך, האבען זיך פלוצים איבערגעריסען די שטריק און די אומגליקליכע איז ווידער אראפגעפאלען. נאך גרויס מיה האט זיך איינגעגעבען די אומגליקליכע, א שטארק פערוואונדעטע און פערחלשטע ארויסצוציהען.

אין דארף האט די געשעהעניש געמאכט א שטארקען רושם. דעם בעל-הבית אויף וועמענס שטח דער נישט-אפגעצוימטער ברונעם האט זיך געפונען, האט מען צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

יונג זעהט איהר אויס אין
קאפעלושניק'ס
א מענער-הוט
8 קאנסטאנטינער 8.

„פראפעסאר"
ווער ס'האט דאס רעכט זיך אזוי צו רופען

דאס לאדזער קרייז-שול-קוראטאריום האט בעקומען א צירקולאר, אין וועלכען עס ווערט ערקלערט, אז אלע לעהרער, וועלכע זענען טעטיג אין שול-וועזען פונ'ם 1. יוני 1926 און בעזיצען העכערע בילדונג, וועלכע איז פערענדיגט געווארען מיט די פארשריפטליכע עקזאמענס, האבען דאס רעכט צום טיטול פראפעסאר.

טרינקט נור כשר'ע וויין
„בארון"
מעבדיל
בארנשטיין'ס

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

אונאפרופליך
לעצטע געזעגנונגס-
פארשטעלונג פון
קלארא יאנג

היינט, מאנטאג, 9 אוונט צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50

20 נומערן געזאנג
שא, דער רבי פארט
אין 3 אקטען פון בוען יונגוויץ, רעזשיסירט פון מחבר.
הויפט-ראל „רבי ר' בעריש'ל" – קלארא יאנג.
20 נומערן געזאנג

ספעציעלע קאסטיומען / פערשטארקטער כאר / פערגרעסערטער ארקעסטער
היינט וועט זיך דאס פובליקום אין טעאטער דערוויסען וויכטיג נייעס.

ס'נעהמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאלאנסקי, ראקאוו.
מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען ביי דער קאסע פון טעאטער.

אנאנס! מיטוואך, ד. 16. אפריל (2. טאג חול-המועד פסח), 9 אין אוונט
א פייערליכע פארשטעלונג
לכבוד דעם 20-יעהריגן יובילעאום פון סופליאר
וואלף נייהויז
געגוליצערס אין די ווייטערדיגע אנאנסען.

פון 8 פריה

וועלען אפען זיין די אמטען

(ב) פון מארגען אן ענדערן זיך די שעה'ן פון אמטירען אין די אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע ביוראס.

די ארבייט וועט פארקומען פון 8 אינדער-פריה ביז 3 נאכמיטאג, שבת ביז 2 נאכמיטאג.

אונטערשטיצונגס-טערמין פאר ארבייטסלאזע

וועט פערלענגערט ווערען

(ב) א דאנק דער אינטערווענץ פון די ארבייטער-ארגאניזאציעס און דעם פארשלאג פון דעם ארבייטסלאזען-פאנד, האט דאס ארבייטס-מיניסטעריום בעשלאסען צו פערלענגערן די אונטערשטיצונג פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען שוין אויסגענוצט דאס רעכט אויף אונטערשטיצונג.

די דאזיגע פעראָרדנונג איז נוגע אויך כאינע, גאוואסאלגע, אזארקאוו, זדונסקא-וואלא, פיעטריקאוו, קאליש, קאנסטאנטין, פאביאניץ, טאמאשאוו און אלעקסאנדראוו.

מ. קאפעלושניק
8 קאנסטאנטינער 8
גרויסער אויסוואהל פון מענער-היטען.

פארשטעהער פון מיניסטעריום צופרידען פון דער טעטיגקייט פון „יעאס" אין לאדז

דעם פערגאנגענעם דאנערשטאג איז געקומען קיין לאדז א ספעציעלער שליח פון ארבייטס-מיניסטעריום פון דעפארטאמענט פאר עמיגראציע-ענינים, כדי אדורכצופיהרען א לוסטראציע אין דער היגער אפטיילונג פון דער צענטראלער יודישער עמיגראציע-געזעלשאפט „יעאס".

דער פארשטעהער פון מיניסטעריום האט זיך בעקענט מיט דער גאנצער טעטיגקייט פון היגען „יעאס", נאכקאנטראלירט די ביכער און געפונען אלץ אין בעסטען ארדנונג.

דער רעווידענט איז געווען אויף אזויפיל צופרידען פון דער טעטיגקייט פון „יעאס" לטובת די יודישע עמיגראנטען, אז ער האט זיך געוואונשען, אז די נישט-יודישע עמיגראציע-געזעלשאפטען זאלען שטעהן אויף אזא הויך און זאלען אזויפיל לייסטען לטובת די אומגליקליכע עמיגראנטען, ווי עס טוט עס דער „יעאס" פאר די יודישע וואנדערער.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), ס. האמבורג (גלובנא 50), ב. גלוכאווסקי (באלוטער ריטש 6), י. סימקעוויטש (קאפערניק 26), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), א. פאפאש (פלאץ אקשטשעלני 10).

א קויל אריין דורכ'ן פענסטער

אבער ווער און פארוואס האט געשאסען?

ווען די פאמיליע רוטקאווסקי (וויעזשבאווא 8) איז נעכטען אין אווענט געזעסען ביים טיש ביי קאלאציע, האט עמיצער דורכ'ן פענסטער אריינגעשאסען אין שטוב אריין. די קויל איז אדורך נאהענט איבער'ן קאפ פון יאן רוטקאווסקי. האט איהם אבער צום גליק נישט געטראפען און איז געבליבען שטעקען אין דער געגענאיבערדיגער וואנד.

ווען די רוטקאווסקי'ס זענען ארויס אין גאס ארויסזעהן ווער עס האט געשאסען, האבען זיי שוין קיינעם נישט געטראפען.

וועגען דעם פאל האט מען מיטגעטיילט דער פאליציי, וועלכע פיהרט אן ענערגישע אויספארשונג.

„אויפבוי און זעלבסטהילף"
דער ערפאלג פון דער אקציע אויף דער פראווינץ

דער פעראייניגטער קאמיטעט פאר „אויפבוי און זעלבסטהילף", וועלכער האט דעם ציל צו קאארדינירען די פראפאגאנדע און זאמעל-אקציע פון די גרעסטע יודישע פיר געזעלשאפטען, וואס ארבייטען אויפ׳ן געביט פון סאציאלער הילף צווישען יודען אין פוילען, האט פאריגע וואך אנגעהויבען די ארבייט אין דער פראווינץ.

די אונטערגענומענע אקציע האט איבעראל אנגעטראפען אויף א ווארעמע באציהונג מצד אלע קרייזען פון דער יודישער באפעלקערונג. אזוי צ. ב. איז אין גראדנע געשאפען געווארען א גרויסער קאמיטעט פאר דורכפירונג פון דער אקציע, וועלכער באשטעהט פון 31 פערזאן; צווישען אנדערע געהערען צום קאמיטעט דער רב רובינזאהן, דער פארזיצענדער פון דער קהלה, פרעזעס פון די געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס און אנדערע אנגעזעהענע בירגער פון דער שטאט. די זאמלונג ווערט אדורכגעפיהרט דורך א באדייטענדע צאהל פון פאכען, וועלכע באשטעהען פון די פני העיר און זאמלען גרעסערע סומען; נישט קוקענדיג אויף דעם אויסטערגעוועהנליכען קריזיס און אויף דעם פאר פסח׳דיגען צייט, שאצט מען די גראדנער יודישע געזעלשאפט ווי געהעריג די גרויסע וויכטיגקייט פון דער פעראייניגטער אקציע און באשטייערט זיך לטובת דעם „זעלבסטהילף און אויפבוי".

אין וואלקאוויסק האט די אקציע ארומגענומען פערשידענע יודישע קרייזען. אזוי איז אין קאמיטעט אריינגעטרעטען, חוץ דעם פארזיצענדער פון דער קהלה די פארשטעהער פון דער סוחרים- און פאלקס-באנק פון סוחרים-פעראיין א. א. וו. דער קאמיטעט האט זיך פערפליכטעט צו שאפען 500 דאלאר לטובת דער אקציע.

אין דער נעכסטער צייט וועלען ארגאניזירט ווערען זאמלונגען אין א גאנצע רייה פון שטעט, צ. ב. אין בעראנאוויטש און סובאלק.

די ריכטיגע און פאסענדע משקה
אויף ארבע כוסות און אויף גאנץ פסח
איז ווײַן און מעהד
בורא
כשר לברכת הגפן
צו פערשידענע פרייזען
„בארווין"
מענדל בארנשטיין
לאדז נאוואמיעסקא 30
טעלעפאן 210-58
היט אייך פאר פאלסיפיקאטען!

בעפרייט פון א שווערער בעשולדיגונג

(—) אין צוזאמענהאנג מיט׳ן אנטיסטאאטס-אנפאל אין קאנצעלאריע פון רעגענט קאשימיעוש ראקאווסקי אין זדונסקא-וואליא זענען בשעתו ארעסטירט געווארען די לאדזער יודען: גרשון איצקאוויטש, אברהם שווארקאווסקי, און שמואל הענעך ווייגבערג.

אצט, נאכ׳ן פערענדיגען די אויספארשונג האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די דערמאנטע יודען האבען קיין שייכות נישט צום אנפאל און זיי זענען בעפרייט געווארען.

נייע האנדעלס-ריכטער אין לאדזער קרייז-געריכט

(—) לויט א בעשלוס פון יוסטיץ-מיניסטעריום, נאכ׳ן אויסהערען די מיינונג פון האנדעלס-מיניסטעריום זענען בעשטימט געווארען אויף 3 יאהר נייע 14 האנדעלס-ריכטער אין דער האנדעלס-אפטיילונג פון לאדזער קרייז-געריכט.

ס׳זענען נאמינירט געווארען פאלגענדע האנדעלס-ריכטער: דיר פוקס, פעליקס גאלדשטיין, הלאדיסלאוו נאררואזסקי, אלעקסאנדער היימאן, יאקוב הערץ, יוזעף יאקובאווסקי, מיכאל קאן, סטאניסלאוו קאפטשינסקי, טעאדאר קויאזסקי, יוזעף לאנדאו, קאזשימיערוש מאניץ, סטעפאן אסער און הילארי מאלאכאווסקי. די נייע האנדעלס-ריכטער האבען שוין אפגעגעבען די שבועה פאר׳ן פרעזעס פון קרייז-געריכט.

אייל׳ט צו
מ. קאפעלושניק
8 קאנסטאנטינער 8
נאך א שעהנעם מעבער-הוט אויף פסח

מחלוקת צווישען ברידער
דער יונגערער דערלאנגט דעם עלטערן מיט א האק איבער׳ן קאפ

אויף וועסאלא 12 האט זיך אפגעשפילט פאלגענדע בלוטיגע טראגעדיע ביי דער פאמיליע קאזלאווסקי.

דער עלטסטער זוהן, דער 27-יעהריגער פעליקס קאזלאווסקי, איז פאר עפעס א גרעסערער גנבה אפגעזעסען שטראף אין טורמע. לעצטענס איז ער אין טורמע שטארק קראנק געווארען און בעקומען אורלויב.

אין דער היים האט פעליקס אנגעהויבען פארצוואפען זיין יונגערען 20-יעהריגען ברודער, זיגמונד, אז דאס האט ער איהם גע׳מסר׳ט און איבערגעגעבען דער פאליציי.

צווישען די 2 ברידער האבען זיך אנגעהויבען מחלוקת׳ן און סקאנדאלען, וועלכע האבען זיך נעכטען פערענדיגט זעהר טראגיש: דער יונגער זיגמונט איז בעת א נייער קריגעריי אויפגערעגט געווארען, געכאפט א האק און צושפאלטען זיין עלטערן ברודער דעם קאפ.

מען האט באלד ארויסגערופען פאגאטאוויע, וועלכע האט דעם שווער-פערוואונדעטען פעליקס אפגעפיהרט אין שפיטאל. זיגמונט איז ארעסטירט.

טרינקט נור כשר׳ען ווײַן
„בארווין"
מענדיל
בארנשטיין׳ס

„איהר חתונה"
קלארא יאנג אין א נייער ראלע

די צווייטע פרעמיערע מיט קלארא יאנג, די פיעסע „איהר חתונה" טראגט אן אנדערן כאראקטער, ווי די ערשטע „שא, דער רבי פאהרט" און אונזער ליבע גאסטראלערין קלארא יאנג, בעווייזט זיך אין דער נייער פרעמיערע אין גאר א נייעם שיין.

„איהר חתונה", א פיעסע אינגאנצען אין גייסט פון יודישען טעאטער-רעפערטואר. אהן בעזונדערע מיינען און זוכענישען, שטעלט פאר, ווי געוועהנליך א יודישע פאמיליע, א שלעכטע שטיף-מאמע, גוטע שטיף-קינדער; די גוטסקייט ווערט צוערשט אפגענארט, פערפיהרט, נאר צום סוף זיגט די גערעכטיגקייט. דאס אונרעכט ווערט בעשטראפט און אלע זענען צופרידען.

און אט זעהען מיר קלארא יאנג אין דער ראזינער מעלאדראמע אין אן אינגאנצען אנגליכער פאר אונז ראלע. קלארא יאנג נישט אלס סובהרעטע, נישט שטיפעריש „אין די הויזען", ווי שטענדיג, נאר ווי א ליידענדער, ליכטיג יודיש מיידעל, אן ארבייטעריך, וואס האלט אויף מיט איהר פראצע דאס גאנצע הויז, און בעקומט אלס דאנק פאר איהר אפפער דעם צונאמען „אלטע מויד", א ליבענדע כלה, וואס ווערט אפגענארט דורכ׳ן חתן, מיט איהר שטיף-שוועסטערל.

אין דער ראזינער ראלע בעווייזט די ארטיסטין א קוואל פון ווייכקייט, מילדקייט, גוטסקייט, און מאמענטענווייז, ווען עס איז נויטיג, געפינט זי די געהעריגע מיטלען צום העכסטען דראמאטישען אויסדרוק. די גלענצענדע סוברעטין — קלארא יאנג האט בעוויזען, אז זי קען אויך זיין גלענצענדער אין דראמאטישען שוישפיל.

דעם ערפאלג פון דער פיעסע האבען פיל מיטגעהאלפען די צוויי האלב-קאמישע פארלעך: פרוי פאדערמאן און מאכאראווסקי און פרוי בעזומאן און באלבירסקי. אויפריכטיג און זייערע ראלען זענען די ה"ה האמבורגער און ראקאוו.

עס איז אויך צו מערקען דייטליכע פארטשריטען ביי דער יונגער רעפיוטאנטקע אין העני ראלע פון פרענסים.

ט. פ.

א מאדערנעם פריהלינגס-הוט
בעקומט איהר נאר
ביי מ. קאפעלושניק
8 קאנסטאנטינער 8.

א שרפה

אין דער טישלעריי אויף ציגעל-גאס 73 האט פלוצים אויסגעבראכען א שרפה, וועלכע האט בליץ שנעל זיך גענומען פערשפרייטען און פערכאפען די שכנות׳דיגע וואוינונגען.

מען האט אלארמירט די פייערלעשער-אפטיילונגען, וועלכע האבען אין משך פון א שעה צייט די שרפה ליקווידירט. דער היזק בעטרעפט העכער 5000 זל.

זעלבסטמארדען

אויף זאכארניא 58 איז בעגאנגען זעלבסטמארד, איבערשניידענדיג זיך דעם האלז מיט א ראזיר-מעסער, דער 22-יאהריגער יאן באלצער.

*

אויף נאפיורקאווסקא 19 האט זיך פער׳סמ׳ט איט יאדינע דער 60-יאהריגער טעאדאר האבערט. די סבה פון זעלבסטמארד — ארבייטסלאזיגקייט און נויט.

צוריבען געווארען
אונטער די רעדער פון צוג

אויף דער סטאציע טיקלינאוו, אונטער פיעטריקאוו, האט דער 15-יעהריגער שילער וולאדיסלאוו גאליטש געוואלט דורך די שינעס אריבערגעהען אויף דער צווייטער זייט. אין דעם מאמענט איז אנגעפאהרען א צוג. דאס יונגעל האט נאר בעוויזען צו מאכען א בעוועגונג אויף צוריק, אבער דער צוג האט איהם שוין אנגעגריפען. דאס אומגליקליכע יונגעל איז אונטער די רעדער כמעט צוריבען געווארען.

ספארט-בעוועגונג.

„ל.ט.ס.ג." שלאגט דעם פוילישען ליגע-מייסטער „ווארטא" 2:3

דער נעכטיגער מעטש, וואס איז פארגעקומען אין לאדז צווישען יונגסטען ליגע-קלוב, „ל.ט.ס.ג." און פוילישען מייסטער „ווארטא" אויס פוזען, האט ארויסגערופען א געוואלדיגען אינטערעס.

ס׳איז געווען פאראויסצוזעהען, אז דאס שפילען וועט זיין פול מיט אינטערעסאנטע מאמענטען. עס איז טאקע צום מעטש געקומען א 4000 קעפיגער עולם.

דאס שפילען איז פון ערשטען מאמענט נעפיהרט געווארען אין א זעהר לעבהאפטען טעמפא. די ערשטע מינוטען געהערען צו „ווארטא׳ן", אבער איינציגווייז גלייכט זיך דאס שפילען אויס, און ביים סוף האט אפילו „ל.ט.ס.ג." אן׳איבערמאכט. ביידע צדדים פיהרען אדורך א רייה אינטערעסאנטע אנגריפען. מ׳מוז מודה זיין, אז די אנגריפען פון „ווארטא" זענען פיל געפעהרליכערע, ווי די אנגריפען פון „ל.ט.ס.ג.". די לאדזער מאנשאפט אימפאנירט מיט איהר אפפערוויליגקייט. דאגעגען בעמערקט זיך, דאס „ווארטא" טוט גרינגשעצען די לאדזער מאנשאפט. דאס האט טאקע דערפיהרט דערצו, וואס „ל.ט.ס.ג." האט פערשטארקט איהרע אנגריפען און ארום דער 40. מינוט ערצילט הערבסטרייך דאס ערשטער טויער פאר „ל.ט.ס.ג.". דאס ערצילען פון טויער ווערט אויפגענומען מיט א שטורם פון אפלאדיסמענטען.

אין דער צווייטער העלפט איז דאס שפילען געווען נאך אינטערעסאנטער, ווי אין דער ערשטער.

ריכטער ה׳ וואלפשאק — זעהר גוט.

נעכטיגע ליגע-מעטשען

„פאלאניא" שלאגט „קראקאוויא" 0:1

ווארשא, 30.

א סענסאציע האט ארויסגערופען דער זיג פון „פאלאניאן" איבער „קראקאוויאן".

„וויסלא" — „ווארשאוויאנקא" 1:3

לאדזער מייסטערשאפט-קאמפען
וועגען דער „א"-קלאס

„הכח" בעזיגט „בושא" 4:0 (0:2)

(א) ענדליך בעזיצט דער לאדזער „הכח" א לייטישע מאנשאפט, נאך דעם, ווי ס׳איז „הכח" געלונגען צו ווערבירען פאר דער מאנשאפט א רייה גוטע שפילער. דער נעכטיגער מעטש האט שוין ארויסגעוויזען, אז „הכח" געפינט זיך אין א פערבעסערטער פארם. נאך א שעהן שפילען האט די יודישע מאנשאפט לייכט געשלאגען די פאביאניצער „בושא" 0:4.

די טויערען האבען ערצילט באראשו, פרעסער 2, און שערקאוויאק.

„טוריסטען I" — „ל.ט.ס.ג." (רעז.) 2:1

א סענסאציע האט ארויסגערופען דער נצחון פון דער רעזערוו-מאנשאפט פון „ל.ט.ס.ג." איבער דער שטארקסטער טוריסטען-מאנשאפט.

דער רעזולטאט פון מעטש איז 1:2 פאר „ל.ט.ס.ג.".

די „טוריסטען" האבען נישט אויסגענוצט 2 עלפמעטער-שטויסען.

•

„ארקאן" — „וו.ק.ס." 1:0

וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „א"-קלאס.

*

„ביעג" — „סאקאל" (זגערזש) 3:1

*

„חשמונאי" — „זש.א.ס.ס." (ווארשא) 2:3

שבת איז אויפ׳ן ד.א.ק.-פלאץ פארגעקומען א פריינדשאפטס-מעטש צווישען דער היגער „חשמונאי" און ווארשעווער זש.א.ס.ס.

ביידע מאנשאפטען זענען ארויסגעטרעטען מיט זייער בעסטע צוזאמענשטעלען און האבען געשפילט זעהר שארף נישט רעכנענדיג זיך דערמיט, וואס דער מעטש איז געווען א געזעלשאפטליכער. דאך איז דער מעטש נישט געשטאנען אויף א הויכער מדרגה.

*

„שטערן" (קאמב.) — „חשמונאי" (רעז.) 1:2

*

„קראפט" — „קדימה" 2:3

*

„סקרא" (ווארשא) — „ווידזעוו" 1:5

נעכטען איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון נייעם ספארט-פלאץ פון „ווידזעוו". צו דער ערעפנונג איז געקומען א גרויסער עולם. די ערעפנונג האבען בעגריסט דער לאדזער שטאט-פרעזידענט ה׳ זשעמיענצקי, ד"ר מיכאלאוויטש (ווארשא), דיר. סקוביצקי און ה׳ מאלינאווסקי. ביי דער געלעגענהייט זענען פארגעקומען פערשידענע ספארט-איבונגען און א פוסבאל-מעטש צווישען דער ווארשעווער „סקרא" און „ווידזעוו", וועלכער האט זיך פערענדיגט מיט א נצחון פון „סקרא" אין פערהעלטניש פון 1:5

—:=:—

די היט אפ וועש
און דער גאנצער דאך ברענט איבער איהר

(2) נעכטען ארום 5 א זייגער נאכמיטאג איז אויף נארוטאוויטש-גאס 11, אין הויז פון ל. ווארהאפטיג, אויסגעבראכען א שרפה אויפ׳ן בוידעם, וואו די דינסט איז פריהער ארויף מיט א ליכט אכטונג געבען אויף די אויפגעהאנגענע וועש.

די ארויסגערופענע פייערלעשער האבען אין משך פון 2 שעה די שרפה ליקווידירט.

דער גאנצער דאך און אלץ אויפ׳ן בוידעם האט אפגעברענט. דער היזק בעטרעפט העכער 5000 זל.

פון די טעאטערען

אין יודישען טעאטער קומט היינט פאר די געזעגנונגס-פארשטעלונג פון דער בעליבטער גאסטראלערין קלארא יאנג. עס ווערט געשטעלט „שא, דער רבי פאהרט".

„ארט" — געמישטער פראגראם: „גאלד און זילבער".

אין פוילישען שטעטישען טעאטער „פערברעכער".

טעאטער פאפולארני „דער מאן צו דינסט פון דעם געליבטען".

אין טעאטער „קאמעראלני" „דער זינגער פון דזשאזבאנד".

„יודען בענוצען בלוט אויף פסח"

וואס א משומד — א „געוועזענער רב" פרעדיגט

ווילנע. „א. ק." גיט איבער:

שוין זיינט עטליכע טעג, ווי איבער די גאסען זענען פונאנדערגעהאנגען געווען פלא־קאטען וועגען דעם, אז דער געוועזענער „יו־דישער רב" און איצט משומד א געוויסער פיש־טעל, וועט אין לאקאל פון דער קאטוילישער לי־גע אויף מעטראפאליטאלנע גאס נומער 1 האלטען א פארלעזונג אויף דער טעמע: „פסח ביי יודען און פסח ביי קריסטען".

די פארלעזונג האט פערזאמעלט א היפשען עולם, מעהרסטענטייל קריסטליכע ווייבער, וועלכע זענען געווען נייגעריג צו הערען, וואס וועט זיי דער משומד פישטעל „ענטפלעקען".

און די אודיטאריע האט זיך טאקע נישט גע־נארט. דער משומד האט מיט אותות ומופתים בע־וויזען, אז דעם פסח, וואס משה האט געגעבען די יודען, איז טאקע געווען א שקר. דער תל־מוד האט איהם איבערגעפיהרט, הייסענדיג די יו־דען בענוצען אויף פסח בלוט פון קריסטליכע קינ־דער.

דערהערענדיג אזא מין „וויסענשאפטליכען" און „בעלעהרענדען" אויספיהר, האט דער פאר־שטעהער פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט תיכף פערארדענט דעם משומד איבערצורייסען זיין „תו־רה". אויפ׳ן ארט איז באלד אויך געקומען פאלי־ציי און אפגעריניגט דעם זאל פון די ווייבער.

ס׳איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער משומד פישטעל האט איינגעארדענט זיין „רעפע־ראט" אהן דער ערלויבעניש פון דער מאכט און ער וועט דעריבער צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

הגם די פארלעזונג איז געווארען איבערגע־ריסען אינמיטען, האט זי דאך שוין בעוויזען נישט צו בלייבען אהן א ווירקונג אויף געוויסע פינסטע־רע צוהערערינס.

צו אונז אין רעדאקציע האט זיך געמאלדען דער יודישער גארבער־ארבייטער ה׳ גינזבורג (פא־לאצקער 68) און דערצעהלט פאלגענדעס:

געהענדיג נעכטען אווענד, פון פעראיין פון די גארבער־ארבייטער ביי די פ.פ.ס. אויף קיעוו־סקא גאס נומער 19, האט ער אנגעטראפען זיין קריסטליכע שכנה אנטאנינא, מיט נאך א פאר קריס־טינס, וועלכע זענען דאס געגאנגען פון דער פאר־לעזונג און צווישען זיך דעבאטירט וועגען דעם לעקטארס אויספיהר. דערזעהענדיג איהם זענען זיי ענטשוויגען געווארען.

ווען גינזבורג האט זיי געפרעגט וועגען וואס אזעלכעס זיי רעדען האבען איהם די קריסטינס דערצעהלט, וואס זיי האבען געהערט פון דעם משומד.

אנ׳אויפגערעגטער דאס גינזבורג זיי געפרובט איבערצייגען, וואס פאר א פינסטערער פלוידעריי דאס איז.

— דער פאן ראבין האט אונז שוין אלעס ער־קלערט, — איז געווען די קורצע תשובה פון די קריסטינס.

— צום בעדויערען איז אבער דער מיטינג איבערגעריסען געווארען דורך דער פאליציי און איצט וועט נאך זיין א פארזעצונג.

זעהענדיג, אז ער וועט זיי נישט איבערציי־גען האט גינזבורג געמאלדען, אז זיי זאלען נישט שיקען מעהר צו איהם זייערע קינדער, וועלכע קו־מען צו איהם זיך שטענדיג שפילען.

— איך בין דאס אייך געקומען דערצעהלען האט פערענדיגט גינזבורג, בכדי מען זאל וויסען, וואס פאר א פינסטערע אגיטאציע ס׳פיהרט דער משטיינס געזאגט געוועזענער „רב" דער משומד פישטעל.

דערמארדעט פרוי און מוטער,

כדי צו קענען אריינברענגען זיין געליבטע אין שטוב

5 יאהר האט ער דעם סוד בעהאלטען און צו דער יאהרצייט האט ער זיך געווארפען אין די ארעמס פון טויט

פראבוזשא. געווען איז עס נאך מיט פינף יאהר צוריק, אין א שעהנעם פריהמארגען האט מען געטראפען ליגען אין צימער פון היגען באהר וועכטער אילוק דערמארדעט אויף א בעסטיאלישען אופן זיין פרוי און מוטער, דער פאל האט דעמאלט אויפגערודערט די גאנצע בעפעלקערונג פון שטעטעל. די פאליציי האט געפיהרט א לאנגע גרינדליכע אויספארשונג, כדי צו געפינען דעם מערדער פון די 2 פרויען, אבער אהן ערפאלג. מען איז געשטאנען פאר א רעטעניש. ווער איז צוליב וואס האט מען דערמארדעט די 2 אומשולדיגע פרויען, וועלכע האבען קיינמאל מיט קיינעם נישט געזאגט קיין „יא" און קיין „ניין". אזוי ווי אבער די פאליציי איז געוואהר געווארען, אז אילוק האט א ליבעס־פער־העלטניש מיט א צווייטער פרוי איז דער חשד גע־פאלען אויף איהם, אז נישט קיין אנדערער, נאר ער האט דערמארדעט זיין פרוי און מוטער, כדי ער זאל זיך פריי קענען אריינברענגען אין שטוב אריין זיין געליבטע.

די פאליציי האט אילוק׳ן דאמאלס ארעסטירט געהאלטען איהם א לענגערע צייט אין תפיסה, אבער צוליב מאנגעל אין בעווייזען האט מען איהם א צייט שפעטער ארויסגעלאזען פון תפיסה. נישט קוקענ־דיג אויפן חשד, האט אילוק טאקע חתונה געהאט דאמאלס מיט זיין געליבטע.

די גאנצע מעשה איז פאמעליך פערגעסען גע־ווארען. מאכט זיך אבער א מעשה, אז מיט א היב־שע צייט שפעטער דערמארדעט מען דעם היגען פויער רושקעוויטש, און דער פאליציי איז באלד געלונגען צו כאפען דעם מערדער א געוויסען פיטשיק, וועלכער האט זיך מודה געווען אין דער־מארדען רושקיעוויטשען, אבער גלייכצייטיג האט ער זיך אויך מודה געווען, אז ער האט בשעתו אויסגעפיהרט דעם מארד איבער די דערמארדעטע 2 פרויען און אז טאקי אילוק אליין האט איהם דערצו אנגערעדט און איהם דערפאר גוט בעצאהלט. די פאליציי האט נאכאמאל ארעסטירט אילוק׳ן, אבער פיטשיק׳ן איז געלונגען פון דער תפיסה צו אנטלויפען. די אויספארשונג האט שוין ווייטער נישט געקאנט געפיהרט ווערען און אילוק איז ווידער בעפרייט געווארען.

אילוק איז אבער דאן ארומגעגאנגען א פער־מרה־שחורה׳טער, זיינע געדאנקען האבען איהם געפלאגט און זיין געוויסען האט איהם נישט קיין רוה געגעבען. אילוק דאס זיין ארבייט פערנאכלע־סיגט און ער פלעגט אפט זאגען, אז ער וועט בעג־געהען זעלבסטמארד. נאטירליך האט ער קיינמאל קיינעם נישט דערצעהלט, אז ער האט א חלק אין דעם מארד פון זיין פרוי און מוטער.

אנומעלט האט אילוק זיין פלאן אויסגעפיהרט, בעת א צוג האט געשטופט די וואגאנען, האט ער זיך געווארפען אונטער א וואגאן און איז דער־הרג׳עט געווארען. פונקט אין דער זעלבער נאכט, ווען גלייך איז געווארען 5 יאהר אז אילוק האט זיין פרוי און מוטער פון דער וועלט אומגעברענגט, אין דער זעלבער נאכט האט ער אויך צו זיין לעבען א סוף געמאכט.

אינטערנאציאנאלער סטודענטען־פערבאנד

פארשט די נומערוס־קלאוזוס־פראגע אין אונגארן

בודאפעשט, (יט"א) דא ווילט אין אויפ־טראג פון אינטערנאציאנאלען סטודענטען־פערבאנד ה׳ רושעמס פארקער, וועלכער פארשט די אלגע־מיינע סטודענטען־לאגע און ספעציעל די נומערוס־קלאוזוס־פראגע. ה׳ פארקער האט אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ מיט׳ן פארזיצער פון דער בודאפעשטער יודישער קהלה, האפראט סאמועל שטערן.

פאריז, (יט"א) די „אליאנס איזראעליט" האט אסיגנירט 10,000 פראנק פאר די יודישע סטודענטען פון אונגארן, וואס זענען געצוואונגען צו שטודירען אין פאריז צוליב דעם „נומערוס־קלאוזוס".

ישיבות און לאנדווירטשאפט אין ארץ־ישראל

ירושלים, (יט"א) אין ארץ־ישראל איז ענט־שטאנען א שטרעבונג צו שאפען פעסטע ווירטשאפט־ליכע יסודות פאר די ישיבות און תלמוד־תורה׳ס דורך פערבינדען זיי מיט לאנדווירטשאפט. בידאיצט בעקומען די ישיבות געלד־אונטערשטיצונגען פון אויסלאנד, וועלכע קומען אבער אן נישט־רעגעל־מעסיג און דאס האט זיך שלעכט אפגערופען סיי אויף די שילער, סיי אויף די לעהרער. א רייה ישי־בות פרובען דעריבער צו זיכערן זייער עקזיסטענץ דורך שאפען אראנזשען־פלאנטאציעס. צו דעם צוועק איז געגרינדעט געווארען א ספעציעלע געזעל־שאפט א. נ.: „פעראיין פון לאנדווירטשאפטליכער קאלאניזאציע פון ישיבה־בחורים". די ישיבה „עץ חיים" האט שוין ערווארבען דעם נויטיגען באדען אויף צו פלאנצען אראנזשען־בוימער.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

בײַם דערלאנגען אנ׳אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארײנגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

342 האנס:

כל זמן איהר וואוינט צוזאמען מיט אייער מוטער, וועט זיך אייער פלאן נישט לאזען רע־אליזירען.

343 ה. ה. פ.

איהר דארפט נישט דעם פראצעס פער־פיהרען דוקא אין פויזען, וואו די צענטראלע געפינט זיך, נאר איהר קאנט אויך די אנקלאגע דערלאנגען אין געריכט פון דעם ארט, וואו די אפטיילונג, מיט וועלכער דער אבמאך איז גע־שלאסען געווארען האט איהר זיץ־ארט.

344 אשין:

מיר וויסען נישט צי די ביורא האנדעלט עהרליך אדער שווינדעלעריש. מיר קאנטראלירען נישט קיינעמס טעטיגקייט און פאר דער ריכטיג־קייט פון די הויך־קלינגענדע אנאנסען וועט אייך אויך קיינער נישט גאראנטירען.

דאס איז איבעריגענס א זאך פון אייער פערזענליכען צוטרוי מיר קאנען נאר אייך ער־קלערען, אז אזא ראטעסווייזער האנדעל מיט אבליגאציעס איז נישט לעגאל.

345 אברהם סאכאטשעווסקי:

346 א פיליצער:

360 ה. ה. פון קילינסקיעגא:

361 חיים י. פון גייערס־ראיאן:

362 א גראווירער:

ווענ׳ען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער־שטענדיג׳ען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די צייטונג.

347 א שניידער מייסטער:

דער אוסטאווו אויף וועלכען עס שפרייט זיך אויס די פליכט צו פערזיכערן אין פאל פון ארבייטסלאזיגקייט אויך אויף די יעניגע ארביי־טער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין ווערקשטע־טען, וואו ס׳ארבייטען אויף ווייניגער ווי 5 פער־זאן טרעט אריין אין קראפט ערשט דעם 23 יא־נואר 1931

דאגעג׳ען פערפליכטעט שוין די פארשריפט, לויט וועלכען דער עלטער מינימום פון א פער־זיכערטען ווערט פערקלענערט פון 18 אויף 16 יאהר.

348 ראק פון פילסודסקיעגא:

דער קאמארניק האט נישט קיין רעכט ביי אייך אויפצומאהנען דעם חוב.

מען קאן נאר אויף אייך ארויפלייגען א גע־וויסע געלד־שטראף פאר זיך נישט צופאסען צו דער ווארנונג פון קאמארניק. דער מאהנער קאן אויך געגען אייך געריכטליך ארויסטראטען און פאדערען פון אייך אנ׳ענטשעדיגונג אין דער הויך פון בעטראף פון חוב, אבער נאר אין דעם פאל, ווען ער וועט אויפווייזען, אז צוליב אייער נאכלעסיגקייט האט ער פערלוירען די מעגליכ־קייט אויפצומאהנען דעם חוב פון אייגענטליכען בעל חוב.

359 לוס 36:

ס׳איז א פראגע צי איהר האט שוין אנגע־הויבען צו ארבייטען אויפ׳ן פאסטען און דורכ־געארבייט א געוויסע צייט אדער איינגאנצען נאך נישט געהאט צוגעטרעטען צו דער ארבייט.

אין ערשטען פאל קאנט איהר פאדערען אנ׳ענטשעדיגונג אין דער הויך פון אפגעבערעדטען ארבייטסלוין פאר דער גאנצער צייט, אויף ווי לאנג דער אבמאך איז געשלאסען געווארען.

איז אבער אייער אבמאך אויפגעלעזען גע־ווארען נאך איידער איהר זענט צוגעטרעטען ערפיהלען אייערע פליכטען קאנט איהר צום קאנטרא אגענט קיין שום פרעטענציעס וועגען א קינדיגונג נישט ארויסשטעלען.

קאנט איהר אבער אויפווייזען, אז צוליב דעם ברעכען דעם אבמאך מצד׳ן קאנטרא אגענט האט איהר געליטען א געוויסען שאדען, האט איהר דאס רעכט צו מאהנען פון איהם אויפ׳ן געריכטליכען וועג אנ׳ענטשפרעכענדע ענטשע־דיגונג.

363 משה גאלדשטיין:

וואהרשיינליך איז אין ענטפער, וועלכען מיר האבען אייך געגעבען אריינגעפאלען א טעות. עס גייט נישט דא וועגען א געשעפט, נאר הא־גען א בעשעפטיגונג.

קליינער פעליעטאן

„די פרוי וואס מיר בעגעגענען אין גאס"

„די פרוי, וואס מיר בעגעגענען אין גאס". דאס קען אפילו גילטען פאר א נאמען פון א ראמאן, אבער וואו וועלען מיר זיך שוין פער־דרייען מיט אזוינע לאנגע עסקים! מיר זענען אזוינע מענשען, וואס בעגנוגענען זיך ווען עס גיט זיך אונז איין אריינצושטופען אונזער ביסעל פרילענדיגע ליריקס און א קורצער צייטונגס־נאטיץ.

עס איז שוין אזוי מיין טבע, אז דעם גאנ־צען ווינטער קום איך אפ מיט שהי־פהי (שיפ־פיע). די פרויען אויף די פערשנייטע גאסען לויפען פערביי מיר איינגעגנורטע אין די קרא־גענס, נישט זיי קוקען אויף מיר און נישט איך קוק אויף זיי, דער קאפ איז נישט דערביי, ווען עס פרירט די נאז, אבער ווען עס נעמען בלאזען די ערשטע ווענטע־ווינטלעך קומט עפעס פאר א שטילע רעוואלוציע ביי אלץ און ביי אלעמען. איך בין זיך מודה, עס איז אנ׳אלט לידעל, אבער עס איז איהר זעהר אנגענעהם צו זינגען אין די ערשטע טעג פון פרילינג.

איז די דאזיגע טעג קריגט יעדער פרוי עפעס א בעזונדערען רייץ. און זי פיהלט עס אויך די קינדערסטע! זי קוקט דיר אן אזוי ווי נישט איהר מיינט מען, אבער ביידע פילען מיר, אז עפעס איז פארגעקומען און עס איז נישט וויכטיג, צי מיר וועלען זיך ווען עס איז בעגעגענען,— מען לאכט דערפון! דער עיקר איז, אז עס געהט צו פסח און מען נעמט לעבען פונדאסני.

האב איך אבער א חבר, איז ער א גרויסער צולהכעיסניק. איך געה מיט איהם אין גאס, קוועל אן פון דער ניי־נעבוירענער וועלט, און ער־לאכט. ער איז א מאדנער פראזאאישער יונג און ער וויל פון קיין זאך נישט וויסען. ווען איך גיב איהם א שטייגער א ווייז אן:

— זעה נאר, סארא בליק!

מאכט ער צו מיר מיט דעם זעלבען טאן:

— פש! — — א גליק.

און אזוי ווי מיר זענען ביידע שטיקלעך שרייבער וועל איך אייך איבערגעבען אונזערען א דיאלאג, וואס מיר האבען געהאט טאקע די טעג און גראד אין גראמען.

איך:

אהא! צעשטראלטע בליקען
און ליפלעך ווי די צוויקען!
ווען כ׳טרעף זי, ברודער, אין יאנואר,
גיי איך פארביי איהר, ווי א נאר;
נאר איצטער זעה, א ווינטעל וועיט,
און קעגען מיר א מיידעל גייט.

וואס טראכט זי
און וואס מיינט זי?
ווען לאכט זי
און ווען וויינט זי?

ער:

דו טיפש, הער מיין עצה:
א מיידעל גייט, — נו, גייט זי!
א מיידעל בלייבט א מויד, סיי־ווי,
סיי ווינטער און סיי פריהלינגס־פריה,
אזוי אויך אייביג, ביז׳ן טויט,
און איצטער וועגען אט־דער מויד,
וואס טראכט זי
און וואס מיינט זי,
ווען לאכט זי
און ווען וויינט זי?
זי לאכט פון פלאכע אנעקדאטען,
זי וויינט, ווען ס׳קוועטשען איהר די באטען,
זי טראכט, אויב ס׳וועט איהר נאר געראטען,
צו מאכען דינער איהרע פיס,—
וועט זי נאך הוליען אין פאריז.

איצט קום איך מיט א הארצרייסענדיגען גע־בעט צו די היגע מיידלעך:

רוף זיך אפ, דו אומבעקאנט מיידעל, וואס איך האב דיך געטראפען פאריגען זונטאג האלב צוועלף בייטאג מיט שטראהלענדיגע אויגען און צובליהטע ליפען. בעווייז זיך מיט דיין טייערער צורהיקע און זיי אנ׳עדות, אז מיין חבר איז נישט גערעכט, אז ער טראכט אויס אויף דיר אנ׳ערב־פסח׳דיגען בילבול.

ס.

יודישע מיידלעך
אין אַ פאַנאַטיש-רעליגיעזער סעקטע
אַ חברה דעגענעראַטען, פּסיכאָפּאַטען און סאַדיסטען, וואָס „דינען גאָט" דורך שכרות און ווילדע אָרגיעס

דמיטרי שולץ האָט פערוואַנדעלט זיין „טעמפּעל" אין אַ נעסט פון ווילדע אָרגיעס, פון אומבאַשרייבליכער אויסגעלאַסענקייט, פון אונמענשליכע יסורים, פון פיזישען און גייסטיגען אונטערגאַנג פאַר יעדערען, ווער ס'האָט אַריבערגעטראָטען זיין שוועל.

זיינע תלמידים און נאָכפאָלגער, אָדער, ווי ער האָט זיי אַ נאָמען געגעבען — די „ברידער און שוועסטער" פון „אַלאיינציגען טעמפּעל", זענען געווען זיינע פאַרקויפטע קנעכט. זיין וואָרט איז פאַר יעדערען געווען אַ געזעץ. וואָס ער האָט בעזאָגט האָט געמוזט גלייך אויסגעפילט ווערען. אַן נישט — שרעקליכע, גרויזאַמע שטראָף, וואָס האָט צו זיך קיין גלייכען נישט.

שלאָגען מיט רימענס, שמייסען מיט ריטער איבער'ן נאַקעטען קערפּער, שלאָגען מיט שטעקנס, שלאָגען מיט אייזערנע שטעקענס, שלאָגען מיט קאַנטשיקעס אָנגעגאָסענע מיט בליי אויף די עקען, שטעלען מיט נאַקעטע קניה אויף אַרבעס, אויסברענען מיט אָנגעגליהטע אייזען צלמים אויפ'ן לייב, רייסען מיט צוואַנגען שטיקער פלייש פון לייב און נאָך אַזעלכע פייניגונגען, וואָס דערמאָנען אָן די יסורים פון דער אינקוויזיציע און וואָס איז געווען אַ געוועהנליכע ערשיינונג אין דעם הייליגען „טעמפּעל" פון דער נייער „רעליגיע".

בעשטראָפט צו ווערען איז נישט געווען קיין גלייכוואָרטעל אין דעם „אַלאיינציגען טעמפּעל": אַ „וואָזדראַטשאַ" (אַ גאָב), ווי דאָס האָט בעהייסען אויף דער „געטליכער" שפּראַך פון דעם ערלעזער פון דער מענשהייט, האָט געמיינט 700 ריטער געווייקט אין זאַלץ, 200 שמיץ מיט ריטענס אויפ'ן נאַקעטען קערפּער, הונדערט אייזערנע שטעקענס, ביז דאָס לייב איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין איין בלוטיגער מאַסע, צעהנדליגער צלמים אויסגעברענט אויפ'ן רוקען און די ווייסע טיילען פון קערפּער, שטיקער פלייש, געריסען מיט צוואַנגען — אָט וואָס עס האָט געמיינט צו פערזינדיגען זיך מיט וואָרט אָדער געדאַנק געגען דעם „נביא".

אויסער דעם האָט עקזיסטירט אַ גאַנצע סיסטעם פון „ווערטערליכע גאָבען": די ווערטערליכע גאָב איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס מען האָט דעם פערזינדיגטען פשוט געשלאָגען מכת רצח מיט די הענד, מייסטענטיילס איבער'ן פנים. אין איינער אַזאַ „ווערטערליכער גאָב" האָט מען דער „שוועסטער" נינאַ מאַקאַראָווא אויסגעהאַקט צוויי פאָדערשטע ציינער, דער יונגער קערפּער פון דער זעלבער „שוועסטער" טראָגט אויף זיך צייכענס פון 38 אויסגעברענטע צלמים. אונטערגעשלאָגענע אויגען זענען געווען די געוועהנליכע רעזולטאַטען פון די „ווערטערליכע גאָבען".

פאַרוואָס אַזאַ מין צו'ממ'ת'ען האָט געטראָגען דעם אונשולדיגען נאָמען „ווערטערליכע גאָב" — דאָס ווייסט דער הייליגער „נביא".

פאַרוואָס איז מען אונטערגעוואָרפען אַזעלכע אינקוויזיטאָרישע, אונמענשליכע יסורים? — פאַר אַלץ אין דער וועלט: מען האָט געגעבען אַ גאָב (אַ „וואָזדראַטשאַ") דערפאַר, וואָס דעם „נביא'ס" מאַמד איז נישט געווען גוט אויסגעפּרעסט, דערפאַר, וואָס די מילך איז אויסגעלאָפען, דערפאַר, וואָס די זופּ איז געווען געזאַלצען, מען האָט געגעבען הונדערט אייזערנע שמיץ פאַר אַרויסטרעטען דעם נביא'ס קאַץ אויפ'ן עק און דערפאַר, וואָס מען האָט שלעכט געקראַצט דעם הייליגען נביא'ס פּיאַטעס, מען האָט געשמיסען דערפאַר, וואָס מען האָט גערעדט מיט אַ „ביעס" און דערפאַר, וואָס די אָדער יענע „שוועסטער" האָט אַרויסגעוויזען וועניג „ליבע" אין פערקעהר מיט'ן נביא: מען האָט געשלאָגען פאַר אַ קוק, פאַר אַ מינע, וואָס איז נישט געפעלען דעם נביא, מען האָט געשלאָגען פאַר אַ מחשבה זרה — פאַר אַ פרעמדען געדאַנק, וועלכען דער הייליגער נביא האָט, פערשטעהט זיך, געלייענט אויף יעדערענס פנים.

דער נביא אַליין האָט זעלטען געפּאַטשקעט זיינע הענד אָן די זינדיגע. דערצו האָט עקזיסטירט אַ מוכיח — אַ „זינד-אויפדעקער", איינער, אויף וועמעס פליכט עס איז געלעגען נאָכצוקוקען די פיהרונג פון די „ברידער" און „שוועסטער" און ווי נאָר ער האָט עפּעס בעמערקט, אַזוי האָט ער עס געדאַרפט ברענגען פאַר'ן געריכט פון די „הייליגע גייסטער", וואָס האָבען שוין בעשטימט די שטראָף. עס איז אויך געווען אַ ספּעציעל-בעשטימטער „בעשטראָפער", אָדער „עקזעקוטאָר", פשוט גערעדט — אַ תליון, וועמעס פליכט עס איז געווען דורכצופיהרען די שטראָף. נאָר די גאַנץ איידעלע אַרבייט, ווי אַ שטייגער, רייסען פלייש מיט צוואַנגען, האָט דער „נביא" אָפט ליב געהאַט צו טון אַליין...

די אַלע שטראָפען אָדער „אויסקויפונגען", זענען דורכגעפיהרט געוואָרען נישט פּראָסט, נאָר מיט גרויס צערעמאָניע, מיט תפלה און געזאַנג, אין דער געגענוואָרט פון אַלע „ברודער" און „שוועסטער".

פריי פון שטראָפען איז קיינער נישט געווען: נישט דער „זינד-אויפדעקער", נישט דער „עקזעקוטאָר", נישט אפילו דער „כהן גדול" און שטעלפערטרעטער, דעם „נביא'ס" אייגענער ברודער העניך, מיט דעם איינעם חילוק, וואָס יענ.ר, אַלס די ערשטע פּערזאָן נאָכ'ן נביא, פלעגט אָפּקומען מיט פשוט'ע „גאָבען" און שמיץ. צו קיין געברענטע צלמים און אייזערנע ריטער איז נישט געקומען.

העניך האָט געוואוינט אין ניזשני נאָווגאָראָד, וואו ער האָט געגרינדעט אַ פיליאַל (אָפּטיילונג) פון דער נייער רעליגיע. אָבער העניך'ס אַלע תלמידים, אפילו זיין ווייב, אפילו ער אַליין האָבען, פון צייט צו צייט, געמוזט קומ.ן קיין מאָסקווא דורכצוגעהן אַ „רייניגונג" אין דעם הויפּט-טעמפּעל אונטער דעם הויפּט-נביא'ס פערזענליכער השגחה.

כדי דער הייליגער נביא זאָל קענען אין גאַנצען אָפּגעבען זיך מיט דער רעטונג פון דער מענשהייט, איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז אַלע, אויסער איהם, דאַרפען אַרבייטען און די פערדינסטען ברענגען איהם. צוליב דער אויסהאַלטונג פון דעם הייליגען טעמפּעל, זענען די מיינסטע „ברידער און „שוועסטער" אויך אַרויסגעשיקט געוואָרען אין גאַס בעטלען...

נאָר דאָס איז נאָך נישט אַלץ: אין איין האַלבער נאַכט האָט דער נביא ערקלערט, אַז דער הייליגער גייסט האָט איהם געלאָזט וויסען, אַז ער ווערט מגולגל פון אַ זכר אין אַ נקבה, און פון היינט אָן הייסט ער נישט מעהר דמיטרי, נאָר מעטאַשקאַ — אַ נאָמען נאָך דעם גייסט'ס טאָכטער ד ע מ ע ט ר א...

דמיטרי שולץ טוט אָן פרויען-קליידער, און נעהמט פאָדערען פון די „ברידער" ליבע צו זיך, ווי צו אַ פרוי.

דאָס ווייסע פּאַפּיר וואָלט דאַכט זיך, רויט געוואָרען, ווען מען זאָל בעשרייבען די עקעלהאַפטע „ליבע"-סצענעס, וואָס ס'האָבען זיך אָפּגעשפּילט צווישען דמיטרי-„מעטאַשקע'ן" און די „ברידער". איך וועל בלויז זאָגען, אַז דער „הייליגער" נביא האָט בעוויזען אַזוי ווייט צו פערדאַרבען און צוקאַליעטשען די יונגע מענשען, אַז זיי זענען גרייט געווען אומצוברענגען איינער דעם צווייטען פון דער וועלט, אויס „ליבע" צו „מעטאַשקען".

צו דער זעלביגער צייט האָט ער זיך אָבער פון די „שוועסטער" אויך נישט אָפּגעזאָגט.

גלייכצייטיג איז די „שוועסטער" נינאַ מאַקאַראָווא — אַ יונג חנ'עוודיג מיידעל פון אַ יאָהר צוואַנציג, ערקלערט געוואָרען אַלס מאַנסביל און בעקומט דעם נאָמען פּאַמאַ — אַ נאָמען נאָך איהר בעשיצענדען גייסט...

עס וואָלטען זיך געפאָדערט עטליכע בענדער — אַזוי פיל, ווי פיל עס פאַרנעהמט דער אויספאָרשונגס-מאַטעריאַל, אָדער, ווענינגסטענס, אַ הונדערט זייטען — אַזוי פיל, ווי פיל עס פאַרנעהמט דער בעשולדיגונגס-אַקט, — צו בעשרייבען די אַלע עקעלהאַפטע סצענעס, די ווילדע אָרגיעס פון שכרות און אויסגעלאַסענקייט, די אינקוויזיטאָרישע מעשים, וואָס דאָרטען זענען פאָרגעקומען, די קערפּערליכע און גייסטיגע יסורים, וואָס די נאָכפאָלגער פון „נביא" זענען דאָרטען אויסגעשטאַנען, דעם גאַנצען שוידערליכען קאָשמאַר פון דעם „אַלאיינציגען טעמפּעל".

(„ציים")   (נאָך וועט קומען)

אַרמעע-הינריכטונגען אין דער מלחמה צייט
דריי אָפיצירען און 264 סאָלדאַטען זענען דערשאָסען געוואָרען

ל אָ נ ד אָ ן. עס איז איצט געמאַכט געמאַכט געוואָרען אַ מיטטיילונג וועגען דעם וויפיל סאָלדאַטען אין דער בריטישער אַרמעע זענען בעשטראָפט געוואָרען מיט'ן טויט אין פערלויף פון דער מלחמה, פון 1914 ביז 1918. דער אַרבייטער-דעפוט. א. מאַטערס האָט געפרעגט טאָם שאָו, דעם קריגס-מיניסטער: וויפיל בריטישע אָפיצירען זענען דערשאָסען געוואָרען אין דער לעצטער מלחמה פון אַ קריגס-געריכט.

טאָם שאָו האָט געענטפערט:

אין פערלויף פון דער מלחמה זענען צוויי אָפיצירען דערשאָסען געוואָרען פאַר'ן פערלאָזען די אַרמעע, און איינער איז געשאָסען געוואָרען פאַר מאָרד און פאַר פערלאָזען די אַרמעע. קיינער איז נישט דערשאָסען געוואָרען פאַר דעם וואָס ער איז געווען אַ פחדן.

אויף אַ פראַגע וועגען דערשאָסענע סאָלדאַטען האָט דער קריגס-מיניסטער געענטפערט: אין פערלויף פון דער מלחמה זענען 264 סאָלדאַטען דערשאָסען געוואָרען פאַר'ן פערלאָזען די אַרמעע, און אַכטצעהן פאַר דעם וואָס זיי זענען געווען דעזערטערען.

שרעקליכע גרובען-קאַטאַסטראָפע אין אַמעריקע
25 אַרבייטער אומגעקומען

ניו-יאָרק, 9.ג. (אַטאַ). אין פערמאָנט שטאַט ווירגיניאַ איז פאָרגעקומען אַ מוראדיגע גרובען-קאַטאַסטראָפע, בעת וועלכע ס'זענען אומגעקומען 25 אַרבייטער. די רעטונגס-אַקציע איז ביז איצט זעהר בעשווערט צוליב די שטאַרקע אויפרייסען פון ערד-גאַז.

דינאַמיט-אַטענטאַט אויף אַ יובילער-מאַגאַזין

האַמבורג, 9.ג. (ספּ. טעל.) אויף איינעם פון די גרעסטע יובילער-געשעפטען אין האַמבורג, איז נעכטען אויסגעפיהרט געוואָרען אַ דינאַמיט-אַטענטאַט. די קראַפט פון אויפרייס איז געווען אַזוי געוואַלדיגע אַז דער זאַנער פון געוועלב איז ענטשטאַנען אַן עפענונג פון צוויי מעטער גרויס, און אַלע אַרומיגע הייזער זענען אַרויסגעפאַלען די שויבען.

2 גרויסע אומגליקען אין יאַפּאַן

טאָקיאָ, 9.ג. (ספּ. טעל.) אין יאַפּאַן זענען נעכטען פאָרגעקומען 2 אומגליקען. אין דער שטאָט קאַמאַרסו, אויף דער אינזעל האָנדאָ איז בושעוועט אַ שרפה, וועלכע האָט ביז איצט פערניכטעט 800 בנינים. הונדערט מענשען זענען פערברענט און פערוואונדעט געוואָרען. די שאָדענס זענען אומגעהויערע.

דאָס צווייטע אומגליק איז פאָרגעקומען 65 קילאָמעטער פון יאָקאָהאַמאַ, דאָרט איז פאָרגעקומען אַ שטאַרקע ערד-ציטערניש. אַמעהרסטען האָט געליטען די שטאָט אַטאַ. די ערד-ציטערניש דויערט נאָך.

Dr. Rożaner

הויט, וועגערישע קראַנקהייטן און מענער-שוועכע

Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 128-98

נעמט אָן פון 8-10 פריה און פון 5-8 אָוונד

וואַרטע-זאַלפאַר פרויען.

לאָדזשער קאַמעראַל-טעאַטער „אַרט" — אַל. 1. מאַי 2 פריהער ענגל. זאַל

ליטעראַר. לייטער: משה בראָדערזאָן. דירעקטאָר: יוכבת סטרוגאַטש. קאָמפּאָזיטאָר: דוד בייגעלמאַן

היינט, מאָנטאַג, 9.30 אָוו. צו פּאָפּול. פּרייזען פון 1-3 זל.

ס'ווערט געגעבען אַ פריילינג געמישט פּראָגראַם א. נ.

„גאָלד און זילבער" / 16 שלאַגער-נומערן 16

פּראָגראַם: 1) קום ד' בקע מאַנצען, 2) באַגעגעניש, 3) נאַכט-שאָטענס, 4) יודישע יגריש, 5) א-ג-באַם, 6) חער מיין שיין מיירעלע, 7) על נהרות בבל, 8) נאָכ'ן משאַלענט, 9) זיין הויקער, 10) עצה'לע, 11) מענש-מאַשין, 12) מאַנאָלאָג, 13) קוים מיט צרות, 14) שפּאַניש, 15) משה'לע, 16) חוי-געלעבט.

קאָנפעראַנסיער: נ. רייכענבערג. גאַרדעראָבע נישט פערפליכטענד.

בילעטען צו בעקומען יעדען טאָג פון 11—1 מיטאָג און פון 5 נאָכט. בייַ דער קאַסע פון טעאַטער.

ס'געיעג נאָכ'ן שאָטען

80 (סענסאַציאָנעלער ראָמאַן)

נישט האַרכענדיג זיין שונא, האָט זיך בענסדאָרף מיט בלוט-פערגאָסענע אויגען און מיט שוים אויף די ליפּען, אַ וואָרף געטון זיך אויף חעם בענ.ער ווינעם.

מיט'ן הענטעל פונ'ם רעוואָלווער, האָט איהם וואַלדמאַ: אַ קלאַפּ געטון איבער דער פּלייצע.

בענסדאָרף האָט אַ קרעכץ געטון, ווי אַ פערמאַטערטע חיה, און מיט ביידע הענד אָנגעכאַפּט וואַלדמאַנ'ען ביים גאַרגעל.

אין דעם זעלבען מאָמענט האָבען ראַבקעוויטש און שימאַנסקי, שטיל ווי די שאָטענס אַרויס פון הינטער די פּאַרטיערען, און פערבונדען דעם גראָפס הענד אויף הינטען.

בענסדאָרפען האָט אָפּגענומען דאָס לשון. פאַר גרימצאָרן און פערצווייפלונג איז ער שטים געוואָרען.

א מין משוגעת האָט איהם אַרומגעכאַפּט. מיט אַן אומגעהויערער קראַפט האָט איהם שימאַנסקי איינגעהאַלטען, ביז אויף זיינע הענד האָבען זיך פערשלאָסען די שטאַלענע קייטלעך.

ראַבקעוויטש איז דאַן אָפּגעטראָטען און אַ זייט, איבערלאָזענדיג איהם פריי צו שרייען, קרעכצען און שיטען מיט די ערגסטע קללות.

וואַלדמאַן איז שווייגענדיג אַריין אין קאָרידאָר, און אונטערגענומען דאָס טעלעפאָן-טרייבעל.

אין אַ מינוט שפּעטער האָט זיך פון יענער זייט דראָהט דערהערט נעללי ליפּאָווסקיס קול.

— דאָס זענט איהר, פרוילין ליפּאָווסקאַ? — האָט וואַלדמאַן שטיל אַ פרעג געטון — ענטשולדיגט, וואָס איך בין אייך מטריח אַזוי שפּעט ביי נאַכט... יאַ, דאָס רעדט איך... וואַלדמאַן... עס זענען געשעהן וויכטיגע זאַכען, און איך האָב אייך געוואָלט תיכף זאָגען זיי מיטטיילען. איצט קאָן אַלץ אויפגעקלערט ווערען. אויב איהר ווילט, קאָנט איהר בלייבען שטעהן ביים טעלעפאָן און הערען דורכ'ן טרייבעל, וואָס עס קומט פאָר אין מיין לאַבאָראַטאָריום. איך וועל באַלד צושטעלען צום אַפּאַראַט אַ מיקראָפאָן, כדי איהר זאָלט קענען דייטליכער הערען. דאָ ביי מיר געפינט זיך פּאָליציי. מיט אַ האַלב שעה צוריק האָב איך זי אַרויסגערופען. ראַכט זיך, אַז ענדליך גלויבען מיר שוין די מענשען. איך האָב אָבער געוואָלט, אַז איהר אַליין זאָלט הערען... ס'קאָן זיין, אַז האָן וועט איהר פערשטעהן, און איהר וועט מ'ר אויך געבען גערעכט... פאַר אונז ביידען וועט זיין בעסער, אַז ער זאָל זיך וועגען אַלע הערויסען פון דאַנען און נישט ערשט אויף דער אויספאָרשונג ביים קרימינאַל-פּראָצעס. ניין... איך בין נישט אין כעס! נעללי... נאָר... איך פיהל אַ מ'עקעל צו אַלץ, מיט וואָס איך האָב געהאַט צו טון אין די לעצטע טעג.

— אָבער... וואָ זענט איהר? — האָט נעללי האַלב-דערשראָקען געפרעגט.

— אין מיין לאַבאָראַטאָריום אויף לעשנאָ-גאַס. איך וואָלט אייך אַנגעקלונגען פריהער, נאָר איידער פּאָליציי איז געקומען, אָבער איך האָב געוואַרט אויפ'ן אָנקומען פון אַ געוויסען גאַסט... אַיאַ פער שוין, וואָס פערמאָגט קאַבעד'ס בלוט איז זיינע אָדערען... און איך בין נישט געווען איינגעשלאָפען ווילער, וואָס פאַר אַ סוף עס וועט האָבען אונזער ראַנדעוואו... אין אַ פּאָר מינוט אַרום וועט איהר פערשטעהן, פאַרוואָס איך האָב געשוויגען. דאַן וועט איהר אפשר אַליין אַפּזאָגען זיך פון בעטען ביי מיר דערקלערונגען.... וועט איהר צוואַרטען ביים טעלעפאָן?

פון ליפּאָווסקים וואוינונג האָט זיך דערטראָגען אַ שוואַכער „יאָ".

וואַלדמאַן האָט זיך צוריקגעקעהרט אין לאַבאָראַטאָריום, און אָנגעצונדען אַלע לאָמפּען.

— מיין הער, — האָט זיך ראַבקעוויטש אָפּגערופען איך זעה, אַז איהר האָט אונז געטון אַן אומגעהויערע טובה...

— דאָס געלד וועט איהר געפינען אונטען אין אויטאָ! — האָט וואַלדמאַן געענטפערט מיט אַ שמייכעל — אויב איהר וועט עס דאָרט נישט געפינען, ווייס איך שוין אַליין נישט...

עס האָט שטיל אַ קלונג געטון אַ גלעקעל און דעם שפּינוועבס פון די דינע דראָהטען, און עס האָט זיך דערטראָגען אַ שנייד'נדע, סקריפּענדיגע שטים, וואָס האָט זיך מאָמענטענווייז פערכלינגען אין אַ שלוכצען.

— צום טייוועל! — האָט פערזאָנדערט אויסגערופען ראַבקעוויטש — דאָס איז דאָך טאַנצמאַן!

— פּונקטלעכער ריכטיג... מ'גיט אויף איהם אַכטונג?

— יאַ, צו איהם זענען צוגעשטעלט צוויי מאַן.

— טאַ הערט זשע... ער שמועסט איצט מיט דער פּאָגרע... פערשרייבט, וואָס ער רעדט, טיילט עס מיט און אויספאָרשונגס-אַמט, און אין אַ שעה אַרום וועט איהר קענען פּאַקען דעם גאַנצען עולם... הלמאַי, וואָלט איהר טאָקע אַהין נישט צושיקען פּאַטרולען פון דער פליג-בריגאַדע? ! — האָט וואַלדמאַן שמייכלענדיג צוגעגעבען.

(פאָרטזעצונג קומט)

REKLAMY NOWOCZESNE
MARKI OCHRONNE
DEKORACJE WYSTAW

Atelier Dekoracyjno-Graficzne

DE ATELIER GE

71 CEGIELNIANA 71

דער אמת׳ער וועג

צוריקצושטעלעז געזונדע נערוועז

קראנקע, אויסגעשעפטע נערוועז מאכען דאס לעבען בימער, פעראורזאכען א סך ליידען, ו.צ.ב. שמאכענדע וועהטאגען, קאפ-פערדרעהעניש׳ען, מורא-געפיהל, גערויש אין די אויערן, אויפברויזונגען און פערדייאונג, שלאפלאזיגקייט, אומלוסט צו דער ארבייט, און אויך אנד. אומאנגענעהמע ערשיינונגען. מען נישט לאנג-ארויסגעגעבענע בעלעהרענדע בראשורקע וועט אייך אנווייזען דעם ריכטיגען וועג פטור צו ווערען פון די אלע אומאנגענעהמליכקייטן. אין דער דאזיגער בראשורקע ווערען אנגעוויזען די סיבה, זייער ענטשטעהונג און די היילונג פון די נערווען-ליידען אויפ׳ן גרונד פון לאנגיעהריגע ערפאהרונגען. איך שיק ארויס די געזונדהייטס-ערהאלטעלע

גענצליך אומזיסט

אלעמען, וועלכע ווענדען זיך בריפליך לויט דער אונטען אנגעגעבענער אדרעס. טויזענדער דאנקזאגונגען בעשטע-טיגען דעם אייגנציגן ווירקזאמען אופן, וואס איז בעארבייט אויפ׳ן גרונד פון בעלעהרענדע פארשונגען צום תועלת פון דער ליידענדער מענשהייט. די אלע, וועלכע געהערען צו דער אומצעהליגער ריהע פון נערווען-קראנקע און ליידען אויף די חולאת׳ן, זאלען תיכף פערלאנגען מיין בערגמי-גענדע בראשורקע

זאל זיך יעדער איינציגער איבערצייגען,

אז איך זאג קיינעם נישט צו עפעס נישט ריכטיגעס, ווייל איך שיק ארויס אין משך פון די באהעכטסטע טעג

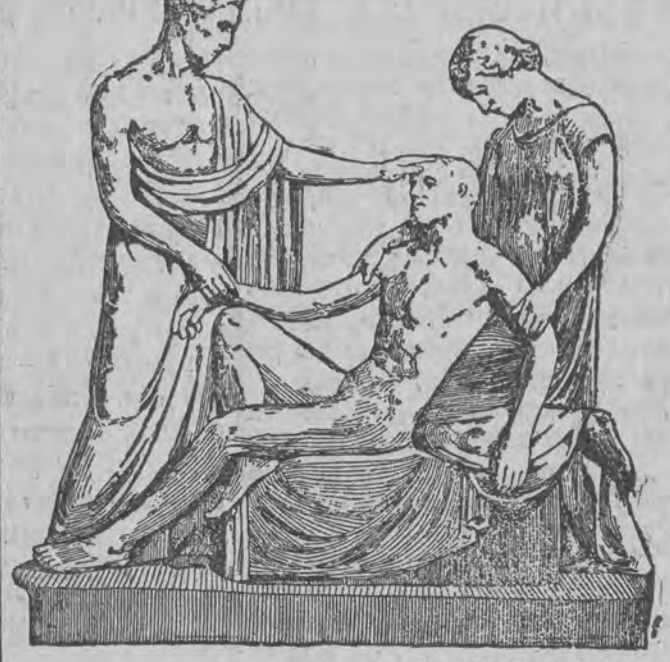

גענצליך אומזיסט

די בעלעהרנדע בראשורקע יעדען, ווער עס שרייבט נור צו מיר. עס גענוגט א קארטעל.

Ernst Pasternack, Berlin, S. O. Michaelkirchplatz 13. Oddział 343.

אכטונג, צייטונגס=פערקויפער!

די פערוואלטונג פון צייטונגס-פערקויפער-פעראיין

מאכט בעקאנט אלע מיטגלידער, אז דער פעראיין איז אפען יעדען טאג פון 8 ביז 10 א זייגער אוונד.

גלייכצייטיג מאכען מיר בעקאנט, אז עס קענען זיך ווענדען בעקערס מיט אפערטען אויף מצות=פערקויף אין פעראיין וואסכאדניא 34 אויף א קוואנטום ביז 80 פוד.

ענטשולדיגונג

פאר דעם פעראיין פון צייטונגס-פערקויפער

דערמיט ענטשולדיג איך מיך פאר מיין נישט טאקטישער אויפפיהרונג געגען פעראיין דערמיט, וואס איך האב געגעבען יונגלעך צו פערשפרייטען די אוונד-אויסגאבען. איך פערזיכער, אז עס וועט שוין מעהר אזעלכעס נישט פארקומען.

מיט אכטונג

עקיבא פריידליך, פעטריקאווער 64

אינקאסענטען (קעס)

מיט רעפערענצען קענען זיך מעלדען אין קאנצע-לאריע פון אינטערנאט אין העלענובעק

שענקעוויטשא 3/5

אין די שעה׳ן פון 6–7 אוונד. 1969

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27
tel. 51-78

וויס און וועגערישע קראנקע
ן נאגען און ליפמיזלאינכטס
נעמט אן פון 4—7 אין אוונד

Dr. med.

LAJCHTER

צאהן=כירורג

Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka it.p

przeprowadził się
na ZIELONĄ 9
Ip. front, **tel. 149-66**
od $1\frac{1}{2}$–5 po poł.

Zaginiony zostal
protest na zł. 100.— wystawca Teofila Kamieniewska, zlecenie Ch. Bryla, Poznań, Klasztorna 9, żyro Sz. Frejlich. Weksel zostaje unteważniony. Zwrócić takowy do Chojnackiągo Łagiewnicka 25. 5960

א מענער-שניידער

געזעלען

קאן זיך מעלדען אין קאנ-פעקציע - געשעפט ביי

זאלצמאן

גלובנא 24. 5966

אכטונג

שטעפער-געזעלען

עס ווערט פון זאפארט געברויכט צוויי גוטע מא-מאצניק-ריכטעווערס ביי

נ. קופער,

קאמיעננא 16. 5963

אכטונג!

צו פערמיטען

1 צימער און קיך און הויכע קעלערס מיט עלעק-טרי. צו פערקויפען פערים, עטיקעטען, וואל-צובקעס צו שאקאלאד, א וואלציבקע צו הער-באטניקעס. ווראבלעווסקי נאוואמיעסקא 21.

W. EYCHNER

ניינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל. 134-72

נעמט אן פון 6–8 אוונד

ב״ה

דערמיט זענען מיר מודיע אלע יאטקע-אינהאבער, אז זונטאג, פ׳ ויקרא ווערט ארויסגעגעבען אין קהלה-לאקאל

הכשרים אויפ׳ן חודש ניסן

כדי אויסצומיידען אומאנגענעהמליכקייטן בעט מען די בעטרעפענדע, זיי זאלען די הכשרים ארויסנעהמען די ערשטע טעג פון חודש.

גלייכצייטיג בעטען מיר די בעפעלקערונג אכטונג צו געבען ביים פלייש-איינקויף, אויב דער יאטקע-בעזיצער האט דעם הכשר פון חודש ניסן.

דער קאליר פון הכשר חודש ניסן איז געל.

ועד הרבנים און ועד הכשרות ביי דער יורישער קהלה אין לאדז.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקה, און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ=לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od wtorku, dnia 25/3 1930 r.
do poniedziałku, dnia 31/3 1930 r.
Dla dorosłych:

Poicmajster Tagiejew

na tle po^{W}ieści
GABRJELI ZAPOLSKIEJ
w roli głównej: ZBYSZKO SAWAN
Dla młodzieży:
Serja 2-ga (zakończenie)

Dalsze dzieje Tarzana

Dr. med. H. KRAUSKOPF

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 45, טעל. 13-47

נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אוונד.

אכטונג!

באלוטער און ראדאגאשטשער אייגוואוינער!

ביי מיר בעקומט מען טעגליך דעם

„נייעס פאלקסבלאט"

צייטונגס-פעקוימער

אברהם בלאכמאן,

לאדז. זגערזשער 64.

איך וואוין אויך אין דעמזעלבען הויז, 2-טער איינגאנג, 1 טער שטאק.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום

איבער דעם זאלסטו גאר קומען אין מיין רעכטסקאנסולטאציע-ביורא צו ה׳

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

(זאכאדניא 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, גענויע סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפע-לאציעס, ארוואלאניעס, סלאזוולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין ארושאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג

ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

Zawadzka 14, tel. 108-33

נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

איגערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נימט אן אין דערפאר פון 3—5 נאכמ.

Dr. Z. Rakowski

ספצ. פאראוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

רעכשמונגדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לאגעווניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-1

קראנקהייטען פון די ביינער, גאלענקען.
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצאהניע פון ועמפליגע ערטער ש׳ נאפארעמען, אין: תקלעדקעס אויף פלאטפוסען, קונסט ליפער טיפ. נארפעמען א. ז. א.: צאמאטונגען פון 5—7 אוו

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87

ספעציעל ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער - שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אן פון 8–2 נ.מ. און פון 5–9 און

א גרויסער און סוואהל פון

פערטיגע שייטלעז

פאלקעס מיט פאריזער שרינדעז, בעסטע אויסארבייטונג צו בעקומען ביי

MANIA BORK

19 POMORSKA 19

בעמערקונג; מאניקיר און אנדולאציע אויפ׳ן ארט. צוליבן אלגעמיינעם קריזיס קאנקורענץ-פרייזן.

טליתים=פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טליתי קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי

א.ח. ציטרינאווסקי, קאמיעננא 1,

אין 2. מויער, פארטער. קומט איבערצייגט אייך! בעמערקונג: ס׳ווערען אויך אנגענומען אלטע תליתים צום וואשען

אבאנאמענטס=פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינפון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז

פאר׳ן טעקסט—18 גר.	פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר.	אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „	„ „ „ „ 60—	„ „ 4 „
פאר א מילימעטר-שורה: נאכ׳ן טעקסט—12 „	„ „ „ „ 18—	„ „ 8 „

אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman